

วสาร

รถไฟสัมพันธ

เอกสารเผยแพร่เพื่อการประชาสัมพันธ์

ฉบับที่ ๓ : ๒๕๖๖

ร้อยเหตุการณ์บนทางรถไฟ ๒

ทางรถไฟสายการเมืองไทย

วินทร์ เลียววาริณ

Carton
ein feines copier. Hande.
Commissorium

*Notre drouce de la Courbe. Il faut venir
faire voir quelques fois
avant de la venir*

*en l'année...
Gu ven mon amour
je ne t'oublie pas un seul
instant...
à mon amie.
je t'envoie mes meilleurs
lâchez au fond du coeur
son bêtêt je t'aime
je t'*

*faites j
un autre s
de quoy que vous
la m'avez aimé*

บทบรรณาธิการ

วารสารรถไฟสัมพันธ์ฉบับนี้ เป็นฉบับที่ต่อเนื่องมาจาก ฉบับที่ 2:2566 ซึ่งการรถไฟฯ ยังคงได้รับเกียรติจากศิลปินแห่งชาติ และนักเขียนรางวัลซีไรต์ คุณวินทร์ เลียววาริณ ที่กรุณาเรียบเรียงเหตุการณ์สำคัญๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมไทยผ่านเรื่องราวของรถไฟไทย ผ่านตัวหนังสือและการเล่าเรื่องที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะ อาจกล่าวได้ว่าเป็นวรรณกรรมชิ้นแรกที่มีเรื่องราวเกี่ยวกับการรถไฟฯ แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของการรถไฟฯ ที่มีต่อสังคมไทยมาอย่างยาวนาน

โดยในฉบับที่แล้ว คุณวินทร์ได้ฉายภาพแห่งประวัติศาสตร์ตั้งแต่การก่อตั้ง กรมรถไฟหลวง จากพระปรีชาสามารถและพระราชวิสัยทัศน์ที่ยาวไกลของพระมหากษัตริย์ไทยทุก ๆ พระองค์ที่ทำให้เราอดพ้นจากลัทธิล่าอาณานิคมของประเทศตะวันตกมาได้

ในฉบับที่ 3:2566 นี้ ประกอบด้วยเนื้อหาอันเข้มข้นของประวัติศาสตร์ไทย ตั้งแต่เกิดการเปลี่ยนแปลงการปกครองในปี พ.ศ. 2475 การเกิดสงครามกลางเมืองครั้งใหญ่ของประเทศ การสูญเสียโดยมีรถไฟเข้าไปเกี่ยวข้องในหลายต่อหลายเหตุการณ์ บางเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอาจไม่เคยมีใครรู้ นับเป็นเกร็ดประวัติศาสตร์ที่ทรงคุณค่าให้คนไทยทุกคนโดยเฉพาะอนุชนคนรุ่นหลังได้เรียนรู้ ศึกษา เพื่อเป็นบทเรียนในการก้าวไปข้างหน้า

หวังเป็นอย่างยิ่งว่า วารสารรถไฟสัมพันธ์ ฉบับพิเศษทั้งสองฉบับนี้จะเป็นที่ชื่นชอบ และทำให้ทุกท่านเพลิดเพลินไปกับประวัติศาสตร์ของชาติในอีกมุมหนึ่ง ที่ได้ช่วยย้ำเตือนความทรงจำ ปลุกจิตสำนึกรักชาติของทุกท่านต่อไป

เอกรัช ศรีอาระยันพงษ์
บรรณาธิการ

บทความรถไฟชุดที่ 2

ร้อยเหตุการณ์บนทางรถไฟ (2)

ทางรถไฟสายการเมืองไทย

รถไฟในวันที่ 24 มิถุนายน 2475

การเมืองไทยตั้งแต่ปีเปลี่ยนแปลงการปกครองในวันที่ 24 มิถุนายน
ปี พ.ศ. 2475 เต็มไปด้วยสีสัน...

และทางรถไฟ!

ใช่ แต่ละครากนับจากปี 2475 ล้วนมีรถไฟประกอบฉากทั้งสิ้น
เริ่มที่วันที่ 24 มิถุนายน 2475

วันนั้นกลุ่มผู้ก่อการคณะราษฎรแยกย้ายกันยึดสถานที่ต่างๆ
จับเจ้านายหลายสิบคนเป็นตัวประกัน

แน่นอนการยึดเจ้านายเป็นตัวประกันเป็นการวางแผนของ
พระยาทรงสุรเดช หนึ่งในกลุ่มสี่ทหารเสือ

การยึดอำนาจครั้งนี้ทำไม่ได้หากทหารไม่ร่วมมือ และสี่ทหารเสือ
มีบทบาทสำคัญในการเปลี่ยนแปลงการปกครองแผ่นดินอย่างสูง

สี่ทหารเสือประกอบด้วยพันเอก พระยาพหลพลพยุหเสนา
(พจน์ พหลโยธิน) หัวหน้าคณะผู้ก่อการฯ

พันเอก พระยาทรงสุรเดช (เทพ พันธุมเสน) เป็นมันสมอง
ผู้วางแผนการยึดอำนาจ

สี่ทหารเสือ (จากซ้าย) พระยาทรงสุรเดช พระประศาสน์พิทยายุทธ
พระยาพหลพลพยุหเสนา พระยาฤทธิอัคเนย์

พันเอก พระยาฤทธิอัคเนย์ (สละ เอมะสิริ) ผู้บังคับการหน่วยทหารปืนใหญ่ กำลังหลักที่ใช้ทำการยึดอำนาจ

พันโท พระประศาสน์พิทยายุทธ (วัน ชูถิ่น) ผู้มีหน้าที่ไปคุมตัวกรมพระนครสวรรค์ฯ

ในกลุ่มสี่ทหารเสือ พจน์ พหลโยธิน อาวุโสที่สุด เขาเรียนที่โรงเรียนนายร้อยในปี พ.ศ. 2444 เทพ พันธุมเสน สละ เอมะสิริ และ दिन ทำราบ เป็นรุ่นน้องสองปี ส่วน วัน ชูถิ่น เป็นรุ่นน้องกว่านั้น

พจน์ พหลโยธิน เป็นคนแรกที่ได้ไปศึกษาต่อที่เยอรมนี คนต่อมาคือ เทพ พันธุมเสน ตามมาด้วย दिन ทำราบ และ วัน ชูถิ่น

หลังเรียนจบ ทั้งสี่กลับมารับราชการในเมืองไทยพจน์พหลโยธิน ได้รับยศร้อยตรี ประจำหน่วยปืนใหญ่ที่ราชบุรี ใต้เท้าขึ้นมาจนเป็นพระยาพหลพลพยุหเสนา

เทพ พันธุมเสน เรียนเก่ง ได้รับทุนไปศึกษาต่อวิชาทหารช่างที่ประเทศเยอรมนี แล้วเรียนต่อระดับสัญญาบัตร ได้รับยศร้อยตรี

เมื่อกลับมารับราชการในสยาม ก็ดำรงตำแหน่งผู้บังคับการทหารช่างรถไฟ กองพันที่ 2 กรมทหารบกที่ 3

ชีวิตของ เทพ พันธุมเสน ก็เกี่ยวข้องกับกรมรถไฟหลวงเช่นกัน ผลงานของเขาคือก่อสร้างทางรถไฟสายเหนือ สายตะวันออก และสายตะวันออกเฉียงเหนือ

เทพ พันธุมเสน เชี่ยวชาญเรื่องการวางแผน สามารถสร้างทางรถไฟจากถ้ำขุนตานถึงสถานีรถไฟเชียงใหม่แล้วเสร็จในหกเดือน

ได้รับพระราชทานยศพันเอก บรรดาศักดิ์พระยาทรงสุรเดช ครองตำแหน่งเจ้ากรมยุทธการทหารบก

ความจริงพระยาพหลพลพยุหเสนาชวนพระศรีสิทธิสงคราม (दिन ทำราบ) ร่วมก่อการ 2475 พระยาศรีฯปฏิเสธ แต่สัญญาว่าจะไม่บอกใคร

ผลของการปฏิเสชนี้ทำให้เพื่อนเสียเพื่อนและเกิดรัฐประหารครั้งใหญ่ในปีต่อมา

ผู้ก่อการคณะราษฎรจับกุมเจ้านายชั้นผู้ใหญ่ไว้จำนวนหนึ่ง กักไว้ที่พระที่นั่งอนันตสมาคม แต่มีคนหนึ่งที่รอดมาได้หุดหวิด คือพระองค์เจ้าบุรฉัตรไชยากร กรมพระกำแพงเพชรอัครโยธิน ผู้บัญชาการกรมรถไฟหลวงนั่นเอง

เมื่อรอดไปได้ กรมพระกำแพงเพชรอัครโยธินก็ทรงมุ่งหน้าไปที่สถานีรถไฟ สังกัณงานขัรบรถไฟคนหนึ่งให้ขัรบรถไฟออกไปทันที

จุดหมายคือหัวหิน

คำสั่งคือไม่ต้องหยุดที่ไหน

เมื่อรถไฟไปถึงหัวหิน กรมพระกำแพงเพชรอัครโยธินทรงเดินทางต่อไปที่วังไกลกังวล ขอเข้าเฝ้าพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าฯ รายงานเหตุการณ์กับภู่ในกรุงให้ทรงทราบ

พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเรียกประชุมพระบรมวงศานุวงศ์และเสนาบดีซึ่งอยู่ที่หัวหิน

ข้อมูลที่ได้รับคือเจ้านายชั้นผู้ใหญ่ที่ถูกจับเป็นตัวประกันได้แก่ กรมพระนครสวรรค์ฯ กรมพระยาดำรงฯ กรมพระยานริศฯ พระยาสิทธิราชเดโชไชย (สวาสดี บุนนาค) เสนาธิการทหารบก และคนอื่นๆ รวมประมาณสี่สิบคน ชังไว้ในพระที่นั่งอนันตสมาคม

สาส์นจากคณะราษฎรถึงรัชกาลที่ 7 แจงเรื่องการยึดอำนาจและขอให้ทรงเป็นกษัตริย์ต่อไปโดยอยู่ใต้ธรรมนูญ

ข้อความท่อนหนึ่งของจดหมายเขียนว่า

“คณะราษฎรไม่ประสงค์ที่จะแย่งชิงราชสมบัติแต่อย่างใด ความประสงค์อันใหญ่ยิ่งก็เพื่อจะมีธรรมนูญการปกครองแผ่นดิน จึงขอเชิญใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาทเสด็จกลับคืนสู่พระนคร และทรงเป็นกษัตริย์ต่อไปโดยอยู่ใต้ธรรมนูญการปกครองแผ่นดิน ซึ่งคณะราษฎรได้สร้างขึ้น

ถ้าใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาทตอบปฏิเสศก็ดี หรือไม่ตอบภายในหนึ่งชัวนาฬิกานับแต่ได้รับหนังสือนี้ก็ดี คณะราษฎรก็ได้ประกาศใช้ธรรมนูญการปกครองแผ่นดิน โดยเลือกเจ้านายพระองค์อื่นที่เห็นสมควรขึ้นเป็นกษัตริย์”

จดหมายลงชื่อทหารผู้ก่อการสามคนคือ พ.อ. พระยาพล
พลพยุหเสนา พระยาทรงสุรเดช พระยาฤทธิอัคเนย์
เจ้านายชั้นผู้ใหญ่หลายคนเห็นว่าควรสู้ เนื่องจากเชื่อว่าทหาร
หัวเมืองส่วนใหญ่ยังจงรักภักดีต่อพระองค์
แต่การต่อสู้แปลว่าต้องมีคนตาย เลือดจะนองแผ่นดิน
บางคนเสนอว่า สู้ก่อน หากแพ้ก็เสด็จลี้ภัยในต่างประเทศ
จัดตั้งรัฐบาลพลัดถิ่น
สมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงตัดสินพระทัย จะทรงยุติ
เรื่องนี้ด้วยสันติวิธี จะทรงยอมรับข้อเสนอนี้ของคณะราษฎร
ตรัสว่า “ข้าพเจ้าไม่สามารถนั่งอยู่บนบัลลังก์ที่เปื้อนเลือดได้”

ความรุนแรงของเหตุการณ์คลี่คลายลง คณะราษฎรส่ง น.ต. หลวง
ศุภชลาศัย (บุง ศุภชลาศัย) ไปเข้าเฝ้าที่พระราชวังไกลกังวล

น.ต. หลวงศุภชลาศัยเป็นสมาชิกคณะราษฎรคนแรกที่เข้าเฝ้า
หลังเกิดเหตุการณ์

การก่อเหตุการณ์สำคัญเช่นนี้ ซึ่งในกาลอดีตผู้ก่อการต้องถูก
ประหารเจ็ดชั่วโคตรเป็นเรื่องที่ไม่ใช่ทุกคนเคยประสบ เมื่อหลวง
ศุภชลาศัยเข้าเฝ้าเห็นพระพักตร์ก็มีอาการมือสั่น พูดจาอึกๆ อักๆ กราบ
บังคมทูลอัญเชิญเสด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวกลับคืนพระนคร

กรมพระนครสวรรค์วรพินิต

พระยามโนปกรณนิติธาดา

พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 7)

รัชกาลที่ 7 ทรงตกลงกลับกรุงเทพฯ แต่ไม่ยอมเสด็จไปกับ หลวงศุภชลาศัยในเรือรบพระร่วง โปรดให้ส่งรถไฟมารับ

เจ้านายชั้นผู้ใหญ่หลายคนเห็นว่าไม่ควรกลับกรุงเทพฯ เพราะ อาจไม่ปลอดภัย เช่นเหตุที่เกิดขึ้นกับราชวงศ์โรมานอฟแห่งรัสเซียที่ถูก ผู้ก่อการเปลี่ยนแปลงการปกครองประหาร

บางคนเสนอให้ไปตั้งหลักที่หาดใหญ่

สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณีและพระองค์เจ้าอภาพรรณณี ถวายความเห็นว่าการกลับกรุงเทพฯ แม้ว่าจะต้องตาย ก็ดีกว่าเสื่อมเสีย พระเกียรติ

พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเห็นด้วย

จากนั้นก็มีการรถไฟมาเกี่ยว

ตีหนึ่งวันที่ 26 มิถุนายน พ.ศ. 2475 พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จกลับพระนครทางรถไฟ เมื่อถึงเมืองหลวง ก็เสด็จไปวังศุโขทัย ตลอดทางมีรถเกวียนและปืนกลเรียงรายเป็นชั้นๆ แต่ตลอดทางก็มีประชาชนไปรอรับเสด็จเนืองแน่น หลายคน ร้องไห้

ครั้งรุ่งเช้าทรงเรียกผู้ก่อการเข้าเฝ้า ณ วังศุโขทัย

ตัวแทนคณะราษฎรเจ็ดคนนำเอกสารสำคัญขึ้นทูลเกล้าฯ เพื่อ ลงพระปรมาภิไธย คือพระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดิน สยาม พุทธศักราช 2475 ร่างโดยนายปรีดี พนมยงค์ และพระราช กำหนดนิรโทษกรรม

ในวันที่ 27 มิถุนายน พ.ศ. 2475 พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าฯพระราชทานพระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดิน สยามชั่วคราว และฉบับถาวรเมื่อวันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ. 2475

รถไฟลี้ภัย

คณะราษฎรปล่อยตัวประกันทั้งหมดตามข้อตกลง แต่เมื่อถึงเจ้าฟ้า
บริพัตรสุขุมพันธุ์ กรมพระนครสวรรค์วรพินิต ก็ไม่ยอมปล่อย

เหตุผลเพราะกรมพระนครสวรรค์ฯ ทรงมีพระบารมีมาก เพราะ
ทรงควบคุมหน่วยงานความมั่นคงต่างๆ ทั้งหมด ทั้งทหาร และตำรวจ
หากปล่อยไว้ ก็จะเป็นหมากสำคัญที่จะชิงอำนาจคืนมาได้ แต่จะฆ่าก็
ทำไม่ได้ ทางออกเดียวคือขังคุกตลอดชีวิต

เรื่องนี้บันทึกในหนังสือเรื่อง สิ่งที่ข้าพเจ้าพบเห็น ของ
ม.จ. พูนพิศมัย ดิศกุล ว่า คณะราษฎรต้องการขังกรมพระนครสวรรค์ฯ
ไว้ตลอดพระชนม์ชีพ อีกทั้งจะยึดราชทรัพย์ทั้งหมด แต่รัชกาลที่ 7
ทรงเจรจาต่อรอง ขอให้เปลี่ยนเป็นการออกนอกประเทศแทน

คณะราษฎรตกลง แต่ขอยืดวังบางขุนพรหม

หากจริงเรื่องนี้ก็เกิดขึ้นที่ทางรถไฟอีกเช่นกัน ป้ายสองโมง
วันที่ 4 กรกฎาคม 2475 กรมพระนครสวรรค์วรพินิตทรงถูกคุมตัวไปขึ้น
รถไฟที่สถานีรถไฟจิตรลดาเดินทางออกนอกประเทศ โดยมีรถทหาร
พร้อมปืนกลคุมขบวนรถไฟ รถไฟขบวนพิเศษนี้พากรมพระนครสวรรค์
วรพินิต พร้อมกรมหลวงทิพยรัตน์ฯ เสด็จนำ ม.จ. ประสงค์สม พระชายา
พระโอรสคือพระองค์เจ้าจุมภฎากับพระชายา และ ม.จ. มารศรี ธิดา
อายุสิบเดือน หม่อมสัมพันธ์กับหม่อมเจ้าชายและหญิงอีกสององค์

รถไฟขบวนพิเศษแล่นตรงไปถึงปิ้งในในวันที่ 10 กรกฎาคม
2475 กรมพระนครสวรรค์วรพินิตทรงเลือกลี้ภัยที่เมืองบันดุง เกาะชวา
มิได้เสด็จกลับแผ่นดินเกิดอีกเลย

กรมพระนครสวรรค์วรพินิตสิ้นพระชนม์ด้วยพระโรคไตและ
พระหทัย ในวันที่ 18 มกราคม พ.ศ. 2487 ที่เมืองบันดุง ประเทศ
อินโดนีเซีย พระชันษา 63 ปี

กรมพระนครสวรรค์วรพินิตมีใช้เป็นเพียงผู้เดียวที่ทรงได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ฝ่ายคณะราษฎรหลายคนก็พบชะตากรรมเดียวกัน

บุคคลแรกก็คือนายกรัฐมนตรีคนแรกของสยาม ผู้ที่คณะราษฎรแต่งตั้ง

หลังเปลี่ยนแปลงการปกครองในวันที่ 24 มิถุนายน 2475 สำเร็จ และมีรัฐธรรมนูญ คณะราษฎรก็ต้องสรรหานายกรัฐมนตรีคนแรกตามหลักปฏิบัติ หัวหน้ากลุ่มรัฐประหารก็มักเป็นผู้นำเอง เพื่อกุมอำนาจไว้มั่นคง

สองคนที่เข้าข่ายคือ พ.อ. พระยาพหลพลพยุหเสนา หัวหน้าคณะราษฎร กับ ปรีดี พนมยงค์ แต่ทั้งคู่ปฏิเสธ เกรงจะถูกครหาว่าทำเพื่อปรารถนาอำนาจ

แต่จะหาคนนอกที่วางใจอย่างไร?

มองซ้ายมองขวา ก็เห็นว่าพระยามโนปกรณนิติธาดาเป็นคนที่เหมาะสมกับสถานการณ์

พระยามโนปกรณนิติธาดาเป็นเนติบัณฑิตจากอังกฤษ เป็นขุนนางที่มีภาพลักษณ์หัวก้าวหน้า เข้ากันได้กับระบอบเก่าและใหม่

การเสนอชื่อพระยามโนปกรณนิติธาดาเป็นนายกฯ ทำให้ทุกฝ่ายประหลาดใจ โดยเฉพาะกลุ่มอำนาจเก่า พอมองเห็นทางขจัดคณะราษฎรออกไปจากวงจรอำนาจบ้าง

เวลานั้นสถานะเศรษฐกิจไทยเลวร้ายมาก คณะราษฎรต้องแก้ปัญหานี้โดยด่วน จึงมอบหมายให้ ปรีดี พนมยงค์ คิดแผนเศรษฐกิจ

ปรีดี พนมยงค์ ร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม เรียกว่าเค้าโครงการเศรษฐกิจ ที่เรียกกันว่า สมุดปกเหลือง

คนหลายฝ่ายอ่านสมุดปกเหลืองแล้วไม่เห็นด้วย ทั้งฝ่ายอำนาจเก่าและแม้แต่แกนนำคณะราษฎรจำนวนหนึ่ง เพราะเห็นว่ามันคือแนวคิดของสตาลินนั่นเอง

ในกลุ่มสี่ทหารเสือ มีแต่พระยาพหลพลพยุหเสนาคนเดียวที่เห็นด้วยกับสมุดปกเหลือง

สมุดปกเหลืองทำให้คณะราษฎรแตกจากภายในเรียบร้อยแล้ว กลุ่มของพระยาพหลฯและหลวงพิบูลสงครามแตกกับกลุ่มของพระยาทรงสุรเดช

พระยาทรงสุรเดชก็ชวนพระยาฤทธิอัคเนย์และพระประศาสน์พิทยายุทธก่อรัฐประหารเงียบ ที่เรียกว่า ‘รัฐประหารปากกาตำเดียว’

วันเสาร์ที่ 1 เมษายน 2476 พระยามโนปกรณ์จักราช
กฤษฎีกาปิดสภาผู้แทนราษฎร ยุบคณะรัฐมนตรี งดใช้รัฐธรรมนูญที่
ขัดกับพระราชกฤษฎีกานี้

อาจกล่าวได้ว่ากลุ่มอำนาจเก่ายึดอำนาจคืนจากคณะราษฎร
สำเร็จแล้ว

ผลที่ตามมาคือ ปรีดี พนมยงค์ ลาออกจากตำแหน่งรัฐมนตรี
และเดินทางออกนอกประเทศในวันที่ 12 เมษายน 2476

ลี้ภัยลี้ภัยแตกกัน

พ.ท. หลวงพิบูลสงครามอ่านออกว่า นี่จะเป็นจุดจบของ
คณะราษฎร จึงชวนพระยาพหลฯทำรัฐประหารอีกครั้ง ยึดอำนาจคืน
มาก่อนที่มันจะหลุดลอยไปอย่างถาวร

คนยุคใหม่ย่อมรู้ว่าเมืองไทยเปลี่ยนแปลงการปกครอง
ในวันที่ 24 มิถุนายน 2475 เป็นระบอบประชาธิปไตย แต่อาจไม่เคยรู้ว่า
หลังจากเปลี่ยนแปลงการปกครองไม่ถึงปี ก็เกิดรัฐประหารถึงสามครั้ง
ครั้งแรกด้วยปากกา ครั้งที่ 2 ด้วยกำลัง

ครั้งที่ 2 เกิดขึ้นในคืนวันที่ 19 มิถุนายน พ.ท. หลวงพิบูล
สงครามนำรถถังออกมา ยึดอำนาจอย่างสายฟ้าแลบ

นี่เป็นการยึดอำนาจด้วยรถถังเป็นครั้งแรกในระบอบ
ประชาธิปไตย

พระองค์เจ้าบวรเดช กฤดากร

พระยาศรีสิทธิสงคราม
(ดิน ท้าราบ)

คณะรัฐประหารเปิดประชุมรัฐสภา ซึ่งเลือก พ.อ. พระยาพลพลพยุหเสนา เป็นนายกรัฐมนตรีคนที่สองของสยาม แล้วเนรเทศพระยามโนปกรณณ์ออกนอกประเทศ

ในปลายปี พ.ศ. 2481 นายกรัฐมนตรี พระยาพลพลพยุหเสนา ตัดสินใจวางมือทางการเมือง มีบุคคลสองคนเข้าชิงตำแหน่งนายกฯ คือ พระยาทรงสุรเดชกับหลวงพิบูลสงคราม

หลวงพิบูลสงครามเป็นทหารรุ่นน้องพระยาทรงสุรเดช ทั้งสองมีความขัดแย้งกันหลายเรื่อง จนหลวงพิบูลสงครามเปรยว่า ตนไม่อาจอยู่ร่วมโลกกับพระยาทรงสุรเดชได้

เมื่อสภาผู้แทนราษฎรหยั่งเสียงครั้งแรก พระยาทรงสุรเดชได้รับเสียงสนับสนุน 37 เสียง หลวงพิบูลสงครามได้รับเพียง 5 เสียง แต่ครั้นถึงวันลงคะแนนเสียงจริง หลวงพิบูลสงครามกลับได้รับเสียงสนับสนุนมากกว่า ได้เป็นนายกรัฐมนตรี

แม้จะได้ครองอำนาจแล้ว หลวงพิบูลสงครามก็กลัวว่าพระยาทรงสุรเดชจะก่อรัฐประหารชิงอำนาจ จึงตัดสินใจเป็นฝ่ายรุกก่อน

วันอาทิตย์ที่ 29 มกราคม 2482 ทางการจับกุม ‘ผู้ต้องสงสัย’ 51 คนข้อหาก่อการกบฏ หลังจากนั้นที่ตั้งศาลพิเศษ พิพากษาตัดสินประหารชีวิตผู้ต้องหา 21 คน แต่ละวันชีวิตสามคนเป็นจำคุกตลอดชีวิต

นักโทษประหารแทบทั้งหมดมีสายสัมพันธ์หรือเกี่ยวข้องกับพระยาทรงสุรเดช ไม่ว่าจะเป็นญาติหรือลูกศิษย์

สำหรับสี่ทหารเสียดวงพระยาพลฯ ล้วนถูกปลดจากอำนาจ

ปี 2475 กรมพระนครสวรรค์วรพินิตทรงถูกบังคับไปขึ้นรถไฟ ออกไปลี้ภัยต่างแดน เปิดทางให้พระยามโนปกรณณ์นิวัติฯ ขึ้นเป็นนายกรัฐมนตรี ไม่ถึงปีต่อมา พระยามโนปกรณณ์นิวัติฯ ก็ถูกบังคับไปขึ้นรถไฟ ออกไปลี้ภัยต่างแดนเช่นกัน

พระยาฤทธิอัคเนย์ถูกเนรเทศ นั่งรถไฟไปลี้ภัยที่ปิ้ง

สำหรับพระยาทรงสุรเดชถูกเนรเทศไปลี้ภัยที่อินโดจีน เดินทางออกจากประเทศไทยทางรถไฟไปกัมพูชา

ทั้งกรมพระนครสวรรค์วรพินิต พระยามโนปกรณณ์นิวัติฯ และพระยาทรงสุรเดชไม่ได้กลับแผ่นดินเกิดอีกเลย

การเมืองไม่มีอะไรแน่นอน

รถไฟทับทิม

รัฐประหารด้วยกำลังครั้งต่อมาเกิดขึ้นเมื่อพระองค์เจ้าบรมเดชาจึงคิดก่อการยึดอำนาจคืนจากคณะราษฎร

วันที่ 11 ตุลาคม พ.ศ. 2476 พระองค์เจ้าบรมเดชาทรงส่ง นายทหารสามนาย คือ พ.อ. พระยาเวหาสยานศิลปสิทธิ์ พ.ท.พระเทพเวศวรอำนวยฤทธิ์ และ ร.อ. เสนาะ รักรธรรม ร.น. ถือหนังสือของ ‘คณะกู้บ้านเมือง’ ไปยื่นให้เจ้าหน้าที่ชั้นสูงในรัฐบาลพระยาพหลพลพยุหเสนา ยื่นชื่อเรียกร้องให้รัฐบาลปฏิบัติตาม มิฉะนั้นจะยึดอำนาจ

ข้อความในหนังสือเป็นคำต้องการหกข้อของคณะกู้บ้านเมือง รวมถึง “พระมหากษัตริย์ปกครองภายใต้รัฐธรรมนูญชั่วคราวสามปี” ฝ่ายรัฐบาลปฏิเสธ

เป็นที่มาของสงครามกลางเมืองของไทยหลังจากเปลี่ยนแปลงการปกครอง

เรียกว่ากบฏบวรเดช

แผนการยึดอำนาจเรียกว่า แผนล้อมทิม

จากส่วนใหญ่ของเหตุการณ์กบฏบวรเดชเกิดขึ้นบนรางรถไฟ

คณะกู้บ้านเมืองนำโดยพระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าบรมเดชา อดีตเสนาบดีกระทรวงกลาโหม ใช้กำลังสนับสนุนจากทหารหัวเมือง ได้แก่ นครราชสีมา อุบลราชธานี สระบุรี อโยธยา นครสวรรค์ พิษณุโลก ปราจีนบุรี ราชบุรี และเพชรบุรี

คณะกู้บ้านเมืองรวมคนหลายกลุ่มเข้าด้วยกัน ทั้งทหารและพลเรือน คือฝ่ายที่สูญเสียอำนาจจากการเปลี่ยนแปลงการปกครอง 2475 ข้าราชการที่ไม่พอใจการปกครองของกลุ่มอำนาจใหม่ และ ข้าราชการกลุ่มที่ไม่พอใจที่ถูกปลด

แกนหลักของคณะกู้บ้านเมืองฝ่ายทหารได้แก่ พ.อ. พระองค์เจ้าบรมเดชา กฤดากร พ.อ. พระยาศรีสิทธิสงคราม นายทหารชั้นผู้ใหญ่หลายคน แกนหลักฝ่ายพลเรือนได้แก่ ม.จ. สิทธิพร กฤดากร ม.จ. ศุขปรารภ กมลาสน์ ม.จ. วิเศษศักดิ์ ชยางกูร พระยาศรภักย์พิพัฒน์ นายหลุย คีรีวัต รวมถึง สอ เศรษฐบุตร (ผู้เขียนปทานุกรมอังกฤษ-ไทย)

พระยาศรีสิทธิสงคราม (ดิน ท้าราบ) นั้นเคยถูกคณะราษฎรชวนไปร่วมการเปลี่ยนแปลงการปกครอง แต่ปฏิเสธ ผลที่ตามมาคือถูกลดบทบาทลงหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง นอกจากนี้ยังถูกทหารรุ่นหลังดูแคลน

จุดที่ทำให้ตัดสินใจร่วมกับคณะกู้บ้านเมืองคือการถูกปลดจากตำแหน่งเสนาธิการทหารบก

พระองค์เจ้าบรมวงศ์เธอทรงเคยเป็นแม่ทัพกองพันที่นครราชสีมาเป็นที่รักเคารพของเหล่าทหาร ข้าราชการ และชาวอีสาน เพราะปรับปรุงพัฒนาเมืองมาก แกนนำคณะกู้บ้านเมืองจึงเห็นว่าควรใช้นครราชสีมาเป็นศูนย์บัญชาการ

อีกเหตุผลหนึ่งคือเห็นว่าชาวโคราชยังจงรักภักดีต่อราชวงศ์แผนล้อมกวางมีกำหนดลงมือวันที่ 10 ตุลาคม 2476 แต่เลื่อนออกไปอีกหนึ่งวันเป็น 11 ตุลาคม เพราะทหารจากอุดรธานีที่สัญญาจะร่วมด้วยยังไม่ออกเดินทาง

เหตุผลที่ให้คือไม่มีรถไฟ ต้องเปลี่ยนไปใช้ทางเกวียนไปขึ้นรถไฟที่จังหวัดขอนแก่น

ไม่ว่าจะพร้อมร้อยเปอร์เซ็นต์หรือไม่ วันที่ 11 ตุลาคมแผนล้อมกวางก็อุบัติ กำลังทหารจากหลายจังหวัดตรงเข้ายึดพื้นที่ดอนเมือง

วันที่ 12 ตุลาคม พระยาศรีสิทธิสงครามนำทหารช่างอยู่ชยาสองกองพัน ลงเรือโยงลากด้วยเรือกลไฟไปขึ้นบกที่รังสิต

ทหารกบฏแบ่งหน้าที่ตามแผนที่วางไว้ แยกย้ายกันไปยึดสถานีรถไฟบางเขน สถานีหลักสี่ สถานีรังสิต ฝ่ายบรรดาศักดิ์ที่ปักหลักที่สถานีหลักสี่ ประกอบด้วยทหารม้าจากนครราชสีมาห้ากองร้อยประจำแนวรบด้วยปืนกลห้ากระบอก พวกเขาออกำลังทหารจากนครสวรรค์ ราชบุรี ปราจีนบุรี อุบลราชธานี อุดรธานีตามมาสสมทบ

ข่าวฝ่ายก่อรัฐประหารเดินทางมาถึงซานเมืองหลวง โดยที่รัฐบาลเตรียมพร้อมแล้ว เพราะรู้แล้วว่าฝ่ายกบฏจะลงมือแน่

รัฐบาลแต่งตั้งหลวงพิบูลสงครามเป็นแม่ทัพต้านกบฏ โดยใช้
กองพันที่ 7 และ 8 ตั้งกองอำนวยการที่สถานีรถไฟบางซื่อ

หลวงพิบูลสงครามเริ่มส่งทหารไปสกัดกั้นทหารหัวเมือง ไม่ให้
เข้ามาสมทบกับฝ่ายกบฏในกรุงเทพฯ

กำลังทหารปืนใหญ่จากนครสวรรค์เดินทางมาถึงสถานีโคก-
กระเทียม ก็ถูกทหารรัฐบาลสกัดกั้น จึงต้องเปลี่ยนแผนลงเรือมาแทน
ทหารนครสวรรค์ไม่ใช่กลุ่มเดียวกับที่ถูกสกัด

รัฐบาลตั้งด่านสกัดทหารจากหัวเมืองอื่นๆ ที่มุ่งหน้าไปสมทบ
กลุ่มบวรเดชที่กรุงเทพฯ ทหารจากเพชรบุรีถูกสกัดที่สถานีบ้านน้อย
(สถานีเขาย้อย) ไม่สามารถไปสมทบกำลังรวมที่ดอนเมือง

หลวงพิบูลสงครามสั่งยิงปืนใหญ่ไปที่ทหารฝ่ายบวรเดชซึ่งอยู่
ห่างออกไปแปดกิโลเมตร หลวงพิบูลสงคราม คุมการยิงปืนใหญ่เอง
พร้อมกับ พ.ต. หลวงกาจสงคราม พ.ต. หลวงเกรียงศักดิ์พิชิต

ยิงไปสี่สิบนัด แต่กระสุนปืนใหญ่ทั้งหมดตกลงในท้องทุ่ง

วันที่ 14 ตุลาคม ขณะที่ฝ่ายกบฏยังคงปักหลักอยู่ที่สถานีรถไฟ
หลักสี่ ทหารม้าห้ากองร้อยของนครราชสีมาบุกยึดบางเขนจากทหาร
ฝ่ายรัฐบาลได้

กองทัพล่ารัฐบาลเดินทางทางรถไฟ กบฏบวรเดช ตุลาคม พ.ศ. 2476

รบกันด้วยรถไฟ

หลวงพิบูลสงครามเห็นว่าหากสามารถนำปืนใหญ่ไปจ่อยิงฝ่ายกบฏ ฝ่ายก่อการต้องพ่ายแพ้อย่างรวดเร็วแน่นอน

ฉากนี้ก็ต่อต้องใช้รถไฟ!

วันที่ 15 ตุลาคม หลวงพิบูลสงครามจึงสั่งให้หลวงอำนาจสงครามนำทหารชนปืนกลหนัก ปืนใหญ่ และรถถังเบาขึ้นรถไฟที่สถานีบางซื่อ รถไฟบรรทุกทหารราบหลายกองร้อยไปด้วย

แต่เนื่องจากปืนใหญ่หนักมากเกินไปกำลังลากของหัวรถจักร จึงต้องใช้หัวรถจักรอีกคันหนึ่งดันหลัง

เมื่อรถไฟชนปืนใหญ่แล่นมาถึงแถววัดเทวสุนทร ก็พบกำลังฝ่ายกบฏดักรวมอยู่ที่วัดเทวสุนทร ทหารบรรดาศกษะหน้ายิงรถไฟอย่างหนักหน่วง กระสุนนัดหนึ่งยิงหลวงอำนาจสงครามตายคาที่

รัฐบาลเดินรถไฟถอยกลับ

แต่หลวงพิบูลสงครามไม่สิ้นความพยายาม สั่งให้ส่งปืนใหญ่มาทางรถไฟอีกครั้ง คราวนี้ให้ พ.ต. หลวงกาจสงครามคุมขบวนไป

ฝ่ายกบฏบรรดาศกษะเห็นว่าจำต้องสกัดขบวนรถไฟชนปืนใหญ่ของฝ่ายรัฐบาล แต่จะทำอย่างไร

ใครคนหนึ่งก็คิดแผนพิสดารขึ้นมา

ขับรถไฟไปชนรถไฟของรัฐบาล

ก็มีคนอาสาไปทำงานเสี่ยงขึ้นนี้ เป็นสารวัตรรถจักรชื่อ อรุณ บุญนาค อาสาขับหัวรถจักรฮาโนแม็กหมายเลข 277 ออกจากสถานีรถไฟดอนเมือง วิ่งบนรางเดียวกับรถไฟฝ่ายรัฐบาล

ฮาโนแม็ก (Hanomag / Hannoversche Maschinenbau AG) เป็นบริษัทผลิตหัวรถจักรไอน้ำที่มีชื่อเสียงของเยอรมนีมาตั้งแต่ก่อนสงครามโลกครั้งที่ 1 ก่อตั้งมาตั้งแต่ 2378 สร้างเครื่องจักรไอน้ำขนาดเล็ก แล้วขยายมาเรื่อยๆ สร้างหัวรถจักรไอน้ำครั้งแรกปี 2389 ให้รัฐ ผ่านไปยี่สิบสี่ปี ก็สร้างหัวรถจักรไอน้ำมากมายราว 500 คัน

ตั้งแต่ก่อนสงครามโลกครั้งที่ 1 ฮาโนแม็กก็ผลิตหัวรถจักรไอน้ำจำนวนมากให้ฟินแลนด์ โรมาเนีย บัลกาเรีย นอกจากนี้ก็ผลิตรถแทรกเตอร์ รถบรรทุก พาหนะสงคราม ราวปี 2467 ก็สร้างรถแทรกเตอร์ ตามมาด้วยรถยนต์ (ปัจจุบันฮาโนแม็กรวมเป็นส่วนหนึ่งของบริษัท Komatsu)

สยามก็เป็นหนึ่งในประเทศที่สั่งซื้อหัวรถจักรไอน้ำฮาโนแม็กมาใช้ แต่ไม่มีใครคาดว่าวันหนึ่งมีคนใช้หัวรถจักรชนกันในสงครามกลางเมือง ระหว่างสถานีบางเขนกับหลักสี่ รถไฟของสองฝ่ายพุ่งเข้าหากัน รถไฟของฝ่ายรัฐบาลส่งเสียงหวูดเตือน แต่ อรุณ บุนนาค ไม่ยอมหยุด เร่งเครื่องเต็มที่

เมื่อรถไฟทั้งสองฝ่ายเข้าใกล้กัน อรุณ บุนนาค ก็กระโดดลงจากรถไฟ หัวรถจักรเปล่าพุ่งเข้าหาขบวนรถไฟบรรทุกปืนใหญ่ด้วยความเร็วสูง หัวรถจักรสองคันพุ่งชนประสานงา เสียงดังสนั่นหวั่นไหว หัวรถจักรตกลงไปข้างทาง ทหารรัฐบาลเสียชีวิตสิบสามคน บาดเจ็บอีกจำนวนมาก

พ.ต. หลวงกาจสงครามที่คุมขบวนมาบาดเจ็บหูขาด

ส่วน อรุณ บุนนาค ที่กระโดดลงจากรถไฟ ร่างปลิวไปกระแทกกับหินข้างทางจนสลบไป เขาไม่ตาย แต่บาดเจ็บจนต้อง เดินกะเผลกไปตลอดชีวิต

รัฐบาลออกประกาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียง สัญญาจะไม่เอาผิดทหารฝ่ายกบฏหากยอมวางอาวุธมอบตัว เพราะทำตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาเท่านั้น

หลวงพิบูลสงครามหันไปเจรจากับทหารหัวเมือง โน้มน้าวใจว่า ทหารกบฏไม่มีทางชนะ และหากยอม ‘ผัดนัด’ จะได้รับนิรโทษกรรม ผลคือมีทหารหลายกรมกองเปลี่ยนใจ เช่น กองพันทหารราบที่ 9 ปราจีนบุรี กองพันพิชฌุโลก ลพบุรี นครสวรรค์ ลำปาง

หลวงพิบูลสงครามไปเจรจากับทหารเพชรบุรี ยื่นขอเสนอ นิรโทษกรรมให้หากยอมถอนตัวจากฝ่ายกบฏ ทหารเพชรบุรีก็เปลี่ยนใจ ถอนตัวจากคณะกู้บ้านเมือง

การถอนตัวของฝ่ายเพชรบุรีกลายเป็นปฏิกริยาลูกโซ่ ทำให้ทหารหัวเมืองจังหวัดอื่นๆ ที่เหลือลิ่งเลวจะเกาะกลุ่มกบฏต่อไปหรือไม่ ผลก็คือ ผ.บ. กองพันทหารอุปราชธานีถอนตัวจากคณะกู้บ้านเมืองด้วย ไปเข้ากับฝ่ายรัฐบาลเช่นกัน

จิตวิทยาการประกาศของรัฐบาลที่ไม่เอาโทษทหารกบฏทำให้ทุกวันมีทหารกบฏบรรดเดชหลบหนีไปมอบตัวต่อฝ่ายรัฐบาล

เมื่อเปลี่ยนข้างแล้ว ทหารอุปราชธานีก็มีหน้าที่ใหม่ มุ่งหน้าสู่โคราช รื้อทางรถไฟช่วงปากช่อง-โคราช แล้วยึดนครราชสีมา ฐานของพวกกบฏ

หมากตานี้คือทำให้ฝ่ายบรรดเดชเข้าเมืองโคราชไม่ได้ ขณะเดียวกันก็ต้องหนีฝ่ายรัฐบาลที่ตามขยี้ ต้องรบสองด้าน

พระองค์เจ้าบรรดเดชทรงเห็นในตอนนั้นว่า ความผิดพลาดของพระองค์คือเชื่อว่าหัวเมืองต่างๆ มีอุดมคติเดียวกับพระองค์

ทางเดียวที่เหลือตอนนี้คือถอยกลับไปตั้งหลักที่ปากช่อง ฐานที่มั่นสุดท้ายของพวกเขา

แม่ทัพฝ่ายบรรดเดชสั่งให้ถอนกำลังทหารออกจากหลักสี่ไปขึ้นรถไฟที่ดอนเมือง คือทหารนครราชสีมา สระบุรี อุปราชธานี โคราช ออยุธยา มุ่งหน้าสู่ปากช่อง ทิ้งทหารกองพันทหารราบนครราชสีมาและกองพันทหารม้าสระบุรีจำนวนหนึ่งเฝ้าระวังหลัง

พระยาครีสิทธิสงครามคุมกำลังสามร้อยคนทำหน้าที่เป็นกองหลัง สั่งการให้ทำลายเส้นทางรถไฟไปนครราชสีมา ตั้งแต่แก่งคอยเป็นต้นไป ระเบิดทำลายสะพานสำคัญ เพื่อถ่วงเวลาการรุกของทหารฝ่ายรัฐบาล ทหารบรรดเดชก็รื้อรางรถไฟ ใช้ไม้หมอนทำรังปืนกลไว้ทุกกิโลเมตร ความยาวสี่กิโลเมตร

เมื่อขบวนรถไฟทหารรัฐบาลเดินทางมาถึงสถานีรถไฟแก่งคอย ก็ไปต่อไม่ได้ ต้องเคลื่อนพลด้วยเท้าเท่านั้น

พระองค์เจ้าบรรดเดชและพระยาเสนาสงครามเคลื่อนกำลังไปถึงนครราชสีมา ขับไล่พวกทหารอุปราชออกไปได้ แต่สถานการณ์มิได้เห็นชัยชนะในภาพรวม ทหารฝ่ายรัฐบาลยังรุกคืบเข้ามาเรื่อยๆ

จนถึงวันที่ 20 ตุลาคม 2476 ทหารรัฐบาลก็ยึดสถานีแก่งคอยได้สำเร็จ

ฝ่ายกบฏบวรเดชที่เหลือถอยหนีไปตั้งหลักใหม่ บางคนถอดใจ
ก็ยอมแพ้ไปมอบตัวกับฝ่ายรัฐบาลที่สัญญาจะนิรโทษกรรมให้

วันที่ 22 ตุลาคม 2476 กำลังรัฐบาลรุกยึดทับทิมขวางได้
แล้วตั้งหลักที่กิโลเมตรที่ 140 ทหารฝ่ายบวรเดชถอยไปตั้งรับที่หินลับ
ทั้งสองฝ่ายอยู่ห่างกันเพียงสี่กิโลเมตร

วันที่ 23 ตุลาคม ทหารรัฐบาลพยายามบุกยึดหินลับให้ได้ ผลก็คือการ
ต่อสู้แบบประจัญบานที่หลักกิโลเมตร 142 ทหารฝ่ายบวรเดชล้มตาย
จำนวนมาก

เย็นวันนั้นแม่ทัพฝ่ายบวรเดช พระยาศรีสิทธิสงครามกับ
นายทหารคนสนิท ร.ต. บุญรอด เกษสมัย เดินทางตรวจตรากองทัพเพื่อ
ประเมินผล

ทั้งสองออกจากค่ายที่สถานีหินลับ เดินไปตามทางรถไฟ จนถึง
เสาโทรเลขต้นที่สี่ของหลักกิโลเมตรที่ 143

ณ จุดนั้นเอง ทั้งสองคนก็เผชิญหน้ากับทหารฝ่ายรัฐบาลแบบ
จันทน์ ห่างกันเพียงยี่สิบเมตร ทหารรัฐบาลคนหนึ่งยิงพระยาศรีสิทธิ
สงครามล้มลงเสียชีวิต แล้วย้ายศพ ส่วน ร.ต. บุญรอด เกษสมัย
ถูกจับและซ้อม

ทหารรัฐบาลผู้ยิงแม่ทัพกบฏชื่อ ร.ท. ตู๋ จารุเสถียร ต่อมาคือ
จอมพลประภาส จารุเสถียร

เมื่อสิ้นแม่ทัพใหญ่ ฝ่ายกบฏก็ถอดใจ

สถานีหินลับแตกในคืนนั้น

พระองค์เจ้าบวรเดชฯ ทรงยอมรับความพ่ายแพ้ สั่งการให้
พล.ต. พระยาเสนาสงครามติดต่อฝ่ายรัฐบาลเพื่อดำเนินการยอมแพ้
หลังจากนั้นก็บินไปลี้ภัยที่อินโดจีน
ทหารบวรเดชจำนวนมากถูกจับเข้าคุก

กบฏบวรเดชเป็นสงครามกลางเมืองครั้งเดียวที่เส้นทางรถไฟ
ถูกทำลายมากที่สุด ทั้งรื้อรางรถไฟ ระเบิดสะพานรถไฟ ทำลายรถไฟ

เกิดอะไรขึ้นกับชากรถจักรฮาโนแม็ก หมายเลข 277?

หามีได้ มันมิได้กลายเป็นเศษเหล็กขายต่อให้ใคร

แม้ฮาโนแม็กหมายเลข 277 เสียหายมาก แต่กรมรถไฟก็นำ
มาซ่อมจนใช้งานได้ แล้วนำไปใช้ต่อจนหมดอายุงานของมัน

หากฮาโนแม็กหมายเลข 277 เป็นคน เหตุการณ์ในวันนั้นก็
เหมือนฝันร้ายจากหนึ่ง

ชากรถไฟชนกันนี้พิสดารเหมือนไม่ใช่เหตุการณ์จริง แต่มัน
คือความรุนแรงครั้งแรกๆ ของสงครามกลางเมืองหลังการเปลี่ยนแปลง
การปกครอง 2475

ชากรถไฟหลังการชน

ผ่านไป 42 ปี ผู้กำกับ ฉลอง ภัคดีวิจิตร ก็จำลองฉากเดียวกันนี้
ในหนังไทยเรื่อง ตัดเหลี่ยมเพชร (2518)

พล็อตเรื่องคือสายลับซีไอเอเดินทางมาเมืองไทยเพื่อสืบหา
ขบวนการวายร้ายข้ามชาติ ที่มีระเบิดนิวเคลียร์ และร่วมมือกับ
ทางการไทยตามล่าคนร้าย ในตอนท้ายรถไฟสองขบวนวิ่งประสานกัน

เล่ากันว่าทีมงานเช่าหรือซื้อหัวรถจักรของการรถไฟที่เลิกใช้
แล้วมาถ่ายทำ น่าจะเป็นหัวรถจักรรุ่น C

ฉากรถไฟชนกันนี้เป็นจุดขายของหนัง โฆษณาเข้าเย็นจน
ชาวบ้านรู้กันทั่ว และบอกต่อกันว่า “ไปดูหนังรถไฟชนกัน”

รถไฟชนกันใน ตัดเหลี่ยมเพชร

รถไฟไปคุชฉลาม

นักโทษคดีกบฏบวรเดชหลายร้อยคนถูกขังที่แดน 6 คุกบางขวาง
หลังจากถูกขังราวหกปี กองทัพอเยอรมนีบุกไปแลนดีในวันที่
1 กันยายน พ.ศ. 2482 อังกฤษกับฝรั่งเศสก็ประกาศสงครามกับ
เยอรมนี สงครามโลกครั้งที่สองเริ่มต้นแล้ว

สองอาทิตย์ต่อมา ทางการก่สังเคลื่อนย้ายนักโทษการเมือง
บวรเดชส่วนใหญ่ไปทัศนสถานแห่งใหม่ เกาะตะรุเตา

นักโทษบวรเดชเดินเข้าแถวออกจากแดน 6 สองเท้าถูกล่ามโซ่
เดินไปลงเรือยนต์ลำใหญ่ จากท่าเรือหน้าไปยังพระนคร แล้วถูกสั่งให้
เข้าแถวเรียงสองขึ้นรถไฟชั้นสาม มีชาวบ้านมามุงดูมากมาย

ญาติพี่น้องนักโทษหลายคนกอดนักโทษ เพราะเชื่อว่าการไป
ตะรุเตาก็คือความตาย

จากบันทึกของนักโทษ ผู้คุมเปานกหวีด ตะโกนให้นักโทษขึ้น
รถไฟเวลา 15.45 น.

รถไฟแล่นถึงสถานีสุราษฎร์ธานีเวลาเจ็ดโมงเช้า

จากที่บันทึกไว้ในประวัติศาสตร์เกิดขึ้นที่สถานีรถไฟทุ่งสง
ขณะที่รถไฟจอดพัก เหล่านักโทษก็เห็นคนหลายคนมารอให้กำลังใจ
ได้แก่พระยาวิชิตรชลธิ กับอดีตนักโทษที่ถูกปล่อยตัวไปแล้ว ห้าคน เช่น
ร.อ. หลวงล่องหนเริงราษฎร์ (นาม พันธุ์นักรบ) สวมเครื่องแบบเต็มยศ
มาต้อนรับ โบกมือให้กำลังใจเหล่านักโทษการเมือง

มันเป็นห้วงยามเล็กๆ สั้นๆ ที่ประทับใจนักโทษบนรถไฟ

รถไฟไปถึงสถานีควนเนียงเวลาบ่ายสอง ผู้คุมสั่งให้เหล่านักโทษ
เข้าแถวเรียงสอง เดินเข้าไปในสถานีรถไฟ เช่นเคย มีชาวบ้าน
มามุงดู

หลังจากนั้นก็ลงเดินทางไปอีกหลายทอด ลงเรือไปที่เกาะตะรุเตา

ทางการเริ่มใช้เกาะตะรุเตาเป็นที่คุมขังนักโทษในปี พ.ศ. 2480
จำขังเฉพาะนักโทษคดีอุกฉกรรจ์ นักโทษที่กระทำผิดซ้ำซากโดยสันดาน
ไม่เข็ดหลาบ จึงถูกส่งมาติดสันดานที่นี่

ตะรุเตาเป็นคุกธรรมชาติ มีทะเลเป็นกำแพง มีฉลามเป็นยาม
ตะรุเตาไม่จำเป็นต้องมีรั้วลวดหนามล้อม มีหอคอยสูงหลังหนึ่ง มีผู้คุม
ถือปืนประจำอยู่

รถไฟสายมรณะ

หลังจากนักโทษบวรเดชถูกขังในตะรุเตาได้สองปี การเมืองก็เปลี่ยนแปลง อีกมุมหนึ่งของโลก ญี่ปุ่นตัดสินใจเข้าสู่สงคราม เริ่มที่การทำลายฐานทัพเรือ เพิร์ล ฮาร์เบอร์ ของสหรัฐฯ

ญี่ปุ่นส่งเครื่องบิน 414 ลำ เรือพิฆาต เรือดำน้ำหลายสิบลำเข้าปฏิบัติการ เรียกว่า ปฏิบัติการฮาวาย (Hawaii Operation)

แต่มันไม่ใช่การรบจุดเดียว ญี่ปุ่นเปิดฉากรบในซีกโลกตะวันออกด้วย รวมทั้งประเทศไทย

ขณะที่โจมตี เพิร์ล ฮาร์เบอร์ กองทัพญี่ปุ่นห้าแสนคน เรือรบ 70 ลำ เครื่องบิน 708 ลำ ก็บุกเมืองไทย มลายา สิงคโปร์ ช่องกวม ฟิลิปปินส์พร้อมกัน

ตีสองของวันที่ 7-8 ธันวาคม พ.ศ. 2484 เรือรบของญี่ปุ่นหลายสิบลำแล่นฝ่าความมืดของทะเลอ่าวไทย เรือรบมุ่งหน้าไปที่จุดต่างๆ ของฝั่งทะเลไทย ยกพลขึ้นบก ยึดดินแดนไทย

กองทัพญี่ปุ่นยกพลขึ้นบกที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ชุมพร นครศรีธรรมราช สุราษฎร์ธานี สงขลา ปัตตานี บางปะ สมุทรปราการ นอกจากนี้ยังส่งกำลังทางบกเข้าเมืองไทยที่อรัญประเทศ

คนไทยตื่นขึ้นมามาก่อนเช้าเห็นทหารญี่ปุ่นปรากฏในหลายจังหวัด

ฝ่ายไทยทั้งทหาร ตำรวจ ประชาชน และยุวชนทหารสู้แต่ไม่นาน ญี่ปุ่นกับไทยก็เจรจากัน การต่อสู้ยุติ ไม่นานต่อมา รัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม ก็ประกาศร่วมวงไพบูลย์กับกองทัพญี่ปุ่น ประกาศสงครามกับสหรัฐฯและอังกฤษ

ผลที่ตามมาคือการทิ้งระเบิดในเมืองไทยตลอดสงคราม

หลังจากไทยตกลงยอมให้ทัพญี่ปุ่นใช้เมืองไทยเป็นเส้นทางผ่านไปพม่า กองทัพญี่ปุ่นเกณฑ์แรงงานชาวเอเชียกว่าสองแสนคนเข้าทำงาน แต่จำนวนคนไม่พอกับงาน จึงใช้ทหารเชลยศึกฝ่ายสัมพันธมิตรหกหมื่นคนจากมลายา ซวา มาเป็นแรงงาน ญี่ปุ่นตั้งเป้าว่าจะสร้างทางรถไฟไทย-พม่า ระยะทางสั้นกว่ากิโลเมตรให้แล้วเสร็จในหนึ่งปี เพื่อใช้ขนส่งกองทหารและอาวุธ ตามแผนยุทธศาสตร์ เชื่อว่ากองทัพญี่ปุ่นต้องการรุกอินเดีย อีกทั้งทางรถไฟนี้ก็จะเชื่อมกับแมนจูเรียและโตเกียว เรียกว่าแผน The Greater East Asia Co-Prosperty Sphere (大東亜共栄圏) ซึ่งเป็นความปรารถนาจะสร้างอาณาจักรญี่ปุ่นที่เป็นอิสระจากตะวันตกโดยสมบูรณ์

ตามแผนการก่อสร้างของญี่ปุ่น ทางรถไฟสายนี้เริ่มต้นจากสถานีชุมทางหนองปลาตุก อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี ผ่านจังหวัดกาญจนบุรี สร้างสะพานข้ามแม่น้ำแควใหญ่ คือสะพานข้ามแม่น้ำแคว ทางรถไฟเลี้ยวต่อไปถึงด่านเจดีย์สามองค์ ปลายทางสิ้นสุดที่เมืองทันบูซายัต ประเทศพม่า ระยะทางรวม 415 กิโลเมตร อยู่ในเขตประเทศไทย 303.95 กิโลเมตร อยู่ในเขตพม่า 111.05 กิโลเมตร รวมสถานีรถไฟ 37 สถานี

ตอนแรกญี่ปุ่นว่าจ้างแรงงานชาวจีน ญวน ซวา พม่า ฯลฯ มาสร้างทาง แต่ความคืบหน้าช้า จึงใช้เชลยศึกฝ่ายสัมพันธมิตรชาวอังกฤษ อเมริกา ออสเตรเลีย ฮอลันดา นิวซีแลนด์ ราวหกหมื่นคน

การมาถึงของญี่ปุ่นที่กาญจนบุรีหมายถึงการขาดแคลนอาหารของคนท้องถิ่นในพื้นที่ เพราะกองทัพญี่ปุ่นกว้านซื้อข้าวของอาหารจากร้านในจังหวัด เพื่อเลี้ยงแรงงานแสนคน

หนึ่งในร้านค้าที่จำหน่ายข้าวของให้ญี่ปุ่น ผลิตไม้หมอนรถไฟให้กองทัพทหารญี่ปุ่นด้วย ร้านนี้ชื่อ บุญผ่อง แอนด์ บราเดอร์ (Boonpong and Brothers) เจ้าของคือ บุญผ่อง สิริเวชชะพันธ์

บุญผ่องชาวอำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี ไปเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย

เหตุที่บุญผ่องรู้เรื่องรถไฟ เพราะเขาเคยรับราชการที่กรมรถไฟนานแปดปี ก่อนลาออกกลับบ้านเกิด ตั้งร้านค้าขายที่ริมแม่น้ำแม่กลอง ชื่อร้าน บุญผ่อง แอนด์ บราเดอร์ และร้านสิริโอสถ

นอกจากนี้เขายังได้รับเลือกตั้งเป็นนายกเทศมนตรีเมือง
กาญจนบุรี

วันหนึ่งบุญผ่องไปส่งสินค้าถึงที่ค่ายเชลยศึก เขาตกใจเมื่อเห็น
ภาพในค่าย

นักโทษสงครามที่กลายเป็นแรงงานหลายหมื่นคนแออัดอยู่
ที่นั่น หากคนปกติไม่ค่อยได้ นักโทษจำนวนมากป่วยด้วยโรคต่างๆ ไข้ป่า
ผิวหนังอักเสบ แผลติดเชื้อ อหิวาตกโรค คนตายแทบทุกวัน หลายโรค
ไม่ถึงตาย แต่เมื่อญี่ปุ่นไม่ให้อาหารรักษา นักโทษเหล่านั้นก็ไม่รอดชีวิต

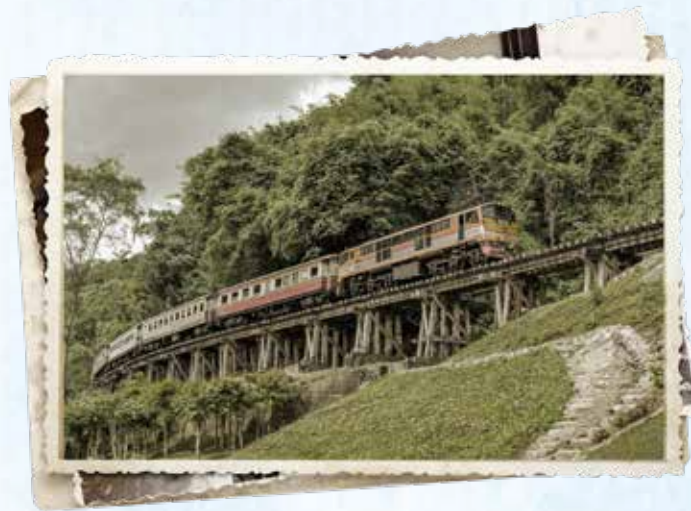
หลังจากขาดอาหาร ทำงานหนัก และป่วย เชลยศึกส่วนใหญ่ก็
อยู่ในสภาพแทบจะทำงานไม่ได้

เมื่อเห็นสภาพในค่ายก็กักกัน บุญผ่องก็สะท้อนใจ และตัดสินใจ
ช่วยนักโทษ

บุญผ่องติดต่อกับหมอประจำค่าย คือนายแพทย์เอ็ดเวิร์ด
ดันลอป (Edward 'Weary' Dunlop) หรือที่ทหารเรียก เวียร์ เป็น
แพทย์ทหารชาวออสเตรเลีย เขาบอกหมอเวียร์ว่าจะจัดหายามาส่งให้
และเขาก็ทำตามคำสัญญานั้น

บุญผ่อง สิริเวชชะพันธ์

ตลอดหลายปีนั้น บุญผ่องลักลอบนำยา อาหาร อุปกรณ์ต่าง ๆ เช่น ถ่านไฟฉาย ส่งเข้าไปในค่ายเชลยศึก บางครั้งซ่อนในช่องผัก บางครั้งก็ลอบไปส่งยาโดยว่ายน้ำเข้าไปเวลากลางคืน

เขายังรับฝากส่งจดหมายของนักโทษไปสู่โลกภายนอก

เขารู้ว่าหากทหารญี่ปุ่นจับได้ คงยิงเขาทิ้ง

แต่เขาก็ช่วยนักโทษอย่างต่อเนื่องจนสิ้นสงคราม

หลังสงคราม บุญผ่อง ลีริเวชชะพันธ์ ได้รับเครื่องราช-
อิสริยาภรณ์ The George Cross จากอังกฤษ และ Orange-Nassau
Cross จากประเทศเนเธอร์แลนด์

นอกจากนี้ฝ่ายสัมพันธมิตรได้ตอบแทนน้ำใจบุญผ่อง มอบรถ
ราวสองร้อยคันที่ยึดได้จากกองทัพญี่ปุ่นให้ไปประกอบกิจการรถเมล์
โดยสาร ได้รับสัมปทานวิ่งรับผู้โดยสารในกรุงเทพฯ เรียก รถเมล์สาย
สีน้ำเงิน

บุญผ่อง ลีริเวชชะพันธ์ ถึงแก่กรรมในปี พ.ศ. 2525 อายุ 76 ปี
ทางรถไฟสายมรณะสร้างเสร็จในเดือนตุลาคม 2486 และ
เริ่มใช้งานในเดือนธันวาคม

นักโทษสงครามเสียชีวิตในค่ายกักกันกว่า 12,000 คน และ
กรรมกรชาวเอเชียตายไปราวเจ็ดหมื่นคน

มันคือทางรถไฟสายมรณะ ว่ากันว่าทุกๆ ไม่นานหนึ่งอัน
ที่วางร่องรางรถไฟ คือชีวิตเชลยหนึ่งคน

กรรมสงครามกับกรรมรถไฟ

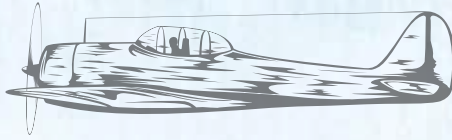
การมาถึงประเทศไทยของญี่ปุ่นหมายถึงการยึดครองรถไฟไทยไปโดยปริยาย

หลังจากฝ่ายไทยร่วมมือกับญี่ปุ่น การรถไฟไทยก็ต้องมีภารกิจส่งทหารญี่ปุ่นและอาวุธไปสู่จุดยุทธศาสตร์ต่างๆ กองทัพญี่ปุ่นส่งทหารไปประจำในสถานีรถไฟต่างๆ ทั่วประเทศ เพื่อควบคุมการขนส่งของกองทัพให้เรียบร้อย ันทเวลา สิ่งที่ขนส่งนอกจากทหารก็มีอาวุธยุทธภัณฑ์ และยานพาหนะ

กองทัพญี่ปุ่นใช้บริการรถไฟไทยสายต่างๆ จนคนไทยขาดแคลนรถขนส่งผู้โดยสารไทยลดลงจากเดิม 166 ขบวนต่อวันเหลือ 96 ขบวนต่อวัน

ขบวนรถไฟของญี่ปุ่นบางครั้งใช้ล้อเลื่อนโดยสารและรถสินค้าที่นำมาจากมลายา อินโดจีน และชวา พ่วงกับรถไฟไทย ใช้เส้นทางสายใต้มากกว่าสายอื่น เชื่อมไปถึงมลายา

การสื่อสารระหว่างเจ้าหน้าที่ไทยกับญี่ปุ่นเป็นไปอย่างวุ่นวาย เพราะภาษา บ่อยครั้งญี่ปุ่นก็ไม่ปฏิบัติตามกฎเดินรถของไทย จนถึงขั้นลงมือลงไม้กัน ภายหลังแก้ปัญหาโดยให้นักเรียนไทยที่จบจากญี่ปุ่นเข้ารับราชการเป็นล่ามประจำสถานีรถไฟ

ครั้งหนึ่งทหารญี่ปุ่นรุมทำร้ายนายสถานีรถไฟสงขลาจนบาดเจ็บสาหัส

อีกครั้งหนึ่งทหารญี่ปุ่นรุมทำร้ายพนักงานขับรถจักร และคนการโรงรถจักรขนาดใหญ่ ที่ชุมทางหาดใหญ่

ญี่ปุ่นต้องส่งเสบียงไปมลายาเพื่อรบกับอังกฤษ จึงต้องใช้รถไฟไทยตั้งแต่เดือนธันวาคม 2484 ญี่ปุ่นเดินรถไฟไทยลงไปถึงมลายา เพื่อรบกับอังกฤษ

หนึ่งในสามของรถไฟไทยไม่ได้กลับเมืองไทย ทิ้งไว้ที่มลายา

ประเทศไทยจ่ายราคาสูงมากในการประกาศสงครามกับฝ่ายสัมพันธมิตร

หลังจากไทยร่วมรบกับฝ่ายอักษะ เครื่องบินของฝ่ายสัมพันธมิตรก็มาเยือนต่อเนื่อง โปรยระเบิดลงมา

ในช่วงปลายสงคราม ทหารญี่ปุ่นเริ่มอ่อนแรง ฝ่ายแพ้ในสมรภูมิต่างๆ การโจมตีทิ้งระเบิดเมืองไทยโดยฝ่ายสัมพันธมิตรรุนแรงขึ้น

สถานีรถไฟ รางรถไฟ โรงงานโรงรถจักร สะพาน อาคารบ้านพักข้าราชการรถไฟ ฯลฯ ล้วนถูกระเบิดถล่มหน้า ข้าราชการกรมรถไฟเสียชีวิตไป 103 คน

ฝ่ายสัมพันธมิตรทิ้งระเบิดต่อเนื่อง

ยกเว้นช่วงน้ำท่วมในปี 2485!

ในปี 2485 เกิดน้ำท่วมใหญ่ในกรุงเทพฯ ปีนั้นน้ำมาก น้ำปึง วังน่าน ป่าสัก สูงล้นตลิ่ง จังหวัดอื่นๆ ถูกน้ำท่วมตามมา เช่น ตาก กำแพงเพชร นครสวรรค์ ชัยนาท อ่างทอง อโยธยา ปทุมธานี นนทบุรี ไร่นาล่ม เตือดร้อกันทั่วหน้า

ที่กรุงเทพฯ น้ำเริ่มท่วมที่บางซื่อ บางเขน หลักสี่ แล้วกระจาย
ไปทั่วกรุง เตือดร้อนไปทั่ว

ระดับน้ำสูงขึ้นทุกวัน ถนนหนทางจมน้ำ การสัญจรทางบก
กระทำไม่ได้ วันที่ 7 ตุลาคมรัฐบาลประกาศปิดโรงเรียนและ
มหาวิทยาลัยทั้งหมด

ช่วงนี้เองที่ฝ่ายสัมพันธมิตรหยุดทิ้งระเบิดชั่วคราว

หลังจากน้ำลด การทิ้งระเบิดก็เดินหน้าต่อไป

การทิ้งระเบิดครั้งรุนแรงที่สุดคือการบุพรมทำลายสะพาน
บางกอกน้อยในวันที่ 29 พฤศจิกายน พ.ศ. 2487

ฝ่ายสัมพันธมิตรได้รับข่าวกรองที่แจ้งว่า กองทัพญี่ปุ่นจะขนส่ง
สัมภาระยุทธปัจจัยจำนวนมากในวันนั้น ที่สถานีรถไฟบางกอกน้อย
เครื่องบินทิ้งระเบิดตั้งแต่เวลาเที่ยงคืนของวันที่ 29 พฤศจิกายน
พ.ศ. 2487

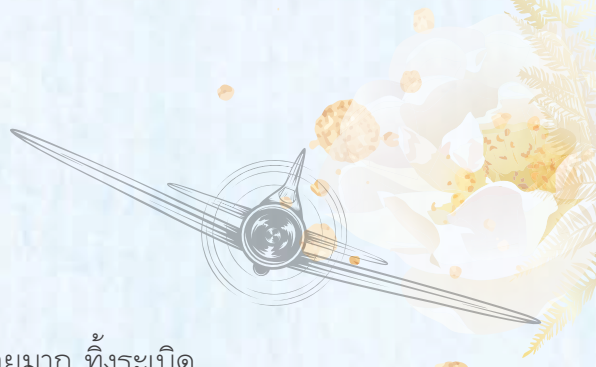
คืนนั้นตอนห้าทุ่มครึ่งมีเสียงหวิวเตือนภัย ชาวบ้านพากันไป
หลบที่หลุมหลบภัย แต่ไม่เกิดอะไรขึ้น เครื่องบินสัมพันธมิตรไม่ได้
ปรากฏ ชาวบ้านก็พากันแยกย้ายกันกลับบ้าน ครั้นถึงตอนเที่ยงคืน
ปรากฏฝูงบิน บี-92 ของสัมพันธมิตรทิ้งระเบิดเพลิงเพื่อให้พื้นที่นั้น
สว่างโร่ เมื่อนั้นเครื่องบินทิ้งระเบิดจริงก็มาถึงจริง

แรงระเบิดสนั่นหวั่นไหว ชาวบางกอกน้อยเสียชีวิตจากระเบิด
กว่าร้อยศพ อาคารสำคัญหลายหลังได้รับความเสียหาย เช่น
โรงพยาบาลศิริราช วัดอมรินทรารามวรวิหาร ฯลฯ

น้ำท่วมในปี 2485

ภาพจากหอจดหมายเหตุแห่งชาติ

หลังสงครามไทยพบว่ารถไฟและทางรถไฟถูกทำลายมาก ทั้งระเบิด
ล้มพันมิตร สะพานเหล็กถูกทำลายมาก ทางภาคเหนือ กลาง ใต้
รวม 28 สะพาน

สถานีชุมทางถูกทำลายไป 22 แห่ง
โรงรถจักร บ้านพักรถไฟ ถูกทำลาย
รถจักรไอน้ำ 186 คันเสียหายไป 105 78 คันเกินจะซ่อม
หัวรถจักรดีเซล รถตู้ รถสินค้า ก็พบชะตากรรมคล้ายกัน
หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 รถไฟไทยขาดแคลน เพราะเสียหาย
มาก สหประชาชาติจึงมอบรถไฟให้ไทย 68 คัน เป็นชนิดมิกาโด
มีชื่อเรียกเฉพาะว่า แมคอาเธอร์ รวมทั้งรถจักรที่ญี่ปุ่นทิ้งไว้ในเอเชีย
อาคเนย์

หลังสงคราม การรถไฟฟื้นฟู โดยซื้อหัวรถจักรจากประเทศ
ต่างๆ 142 คัน ซื้อหัวรถจักรไอน้ำจากญี่ปุ่น 74 คัน ในจำนวนนี้
50 คันอยู่ในเมืองไทยเรียบร้อยแล้ว ญี่ปุ่นขนมาใช้กับเส้นทางรถไฟ
ไปพม่า สหประชาชาติจึงมอบรถไฟให้ไทย 68 คัน

การซื้อขบวนรถไฟยังดำเนินต่อเนื่องไปอีกหลายปี

ทางรถไฟแห่งสยามเต็มไปด้วยประวัติศาสตร์ แต่ช่วงมีเลือดเนื้อ
และชีวิตฝังอยู่

ชาติไทยมีประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางและรถไฟ
อย่างแนบแน่น จนทำให้คิดว่า หากปราศจากทางรถไฟ ประวัติศาสตร์
ของเราอาจไม่เหมือนเช่นที่เป็นอยู่

รถไฟไทยมีบทบาทมากกว่าการคมนาคม ทางรถไฟไทย
บันทึกเรื่องราว ลีลาแห่งชีวิตไปตลอดทาง

ล่ากวาง

ตีพิมพ์ครั้งแรก ประวัติศาสตร์ที่เราลืม เล่ม 3

เวลาที่เที่ยงตรงวันที่ 11 ตุลาคม พ.ศ. 2476 นายทหารสามนายเดินทาง
ไปพบเจ้าหน้าที่ชั้นสูงในรัฐบาลพระยาพหลพลพยุหเสนา ยื่นข้อเรียกร้อง
ให้รัฐบาลปฏิบัติตาม มิฉะนั้นจะยึดอำนาจ ทหารทั้งสามนายคือ
พ.อ. พระยาเวหาสยานศิลปสิทธิ์ พ.ท. พระเทพเวศรอำนวยฤทธิ์ และ
ร.อ. เสนาะ รักธรรม ร.น. ถือหนังสือของพระองค์เจ้าบวรเดชฯ
มาเจรจากับทางรัฐบาล ข้อความในหนังสือเป็นคำขอทักท้วง
ข้อที่ล้ำค่าที่สุดคือให้ “พระมหากษัตริย์ปกครองภายใต้รัฐธรรมนูญ
ชั่วคราวปาวสาน”

คำตอบของฝ่ายรัฐบาลเป็นเสียงดังฟังชัด

เสียงปืนใหญ่!

แล้วสงครามกลางเมืองครั้งแรกหลังปี 2475 ก็อุบัติ

ผู้ก่อการเรียกตัวเองว่า คณะกู้บ้านเมือง นำโดยพระวรวงศ์เธอ
พระองค์เจ้าบวรเดช อดีตเสนาบดีกระทรวงกลาโหม มีกำลังสนับสนุน
จากทหารหัวเมือง ได้แก่ นครราชสีมา อุบลราชธานี สระบุรี อโยธยา
นครสวรรค์ พิษณุโลก ปราจีนบุรี ราชบุรี และเพชรบุรี

มันเป็นการรวมตัวของคนหลายกลุ่ม ได้แก่ฝ่ายที่สูญเสีย
อำนาจจากการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ข้าราชการที่ไม่พอใจ
การปกครองของกลุ่มอำนาจใหม่ ข้าราชการซึ่งไม่พอใจที่ถูกปลด

พวกเขาเห็นว่าได้เวลาที่จะยึดคืนความเป็น ‘คณะเจ้า’ กลับคืน

คณะกู้บ้านเมืองประกอบด้วยทหารและพลเรือน แกนหลัก
ฝ่ายทหารได้แก่ พล.อ. พระองค์เจ้าบวรเดช กฤดากร พ.อ. พระยา
ศรีสิทธิสงคราม นายทหารชั้นผู้ใหญ่หลายคน ฝ่ายพลเรือนได้แก่
ม.จ. สิทธิพร กฤดากร ม.จ. สุขปรารภ กมลასน์ ม.จ. วิเศษศักดิ์ ชยางกูร
พระยาศรภักย์พิพัฒน์ นายหลุย คีรีวัต เป็นต้น

สำหรับพระยาศรีสิทธิสงคราม (ดิน ท้าวราบ) ถูกปลดบทบาทลง
หลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ทหารคณะราษฎรหลายคนแสดง
อาการดูแคลนพระยาศรีสิทธิสงคราม จนมาถึงปางเส้นสุดท้าย
เมื่อถูกปลดจากตำแหน่งเสนาธิการทหารบก

ดังนั้นเมื่อพระองค์เจ้าบรมเทศฯคิดก่อการรัฐประหาร พระยา-
ครีสิทธิสงครามก็เข้าร่วมด้วยโดยไม่ลังเล

แผนการยึดอำนาจเรียกว่า แผนล้อมทวง ใช้นครราชสีมาเป็น
ศูนย์บัญชาการ

พระองค์เจ้าบรมเทศฯทรงเคยเป็นแม่ทัพกองพันที่นครราชสีมา
มีผลงานปรับปรุงพัฒนาเมือง จนเป็นที่รักเคารพของเหล่าทหาร
ข้าราชการ และชาวอีสาน ดังนั้นจึงทรงเชื่อว่าควรใช้นครราชสีมา
เป็นฐานก่อการรัฐประหารอีกทั้งเห็นว่าชาวโคราชยังจงรักภักดีต่อราชวงศ์
อย่างเหนียวแน่น

กำหนดการลงมือคือวันที่ 10 ตุลาคม 2476 แต่เลื่อนออกไป
อีกหนึ่งวันเป็น 11 ตุลาคม

“เราต้องรอทหารจากอุดรธานี”

“ทำไมยังไม่ออกเดินทาง?”

“พวกนั้นแจ้งว่าไม่มีรถไฟ จึงต้องใช้ทางเกวียนไปขึ้นรถไฟ
ที่ขอนแก่น”

วันที่ 11 ตุลาคม กำลังทหารจากหลายจังหวัดเข้ายึดพื้นที่
ดอนเมือง รุ่งสว่างวันที่ 12 ตุลาคม พ.อ. พระยาครีสิทธิสงครามนำทหารช่าง
อยู่ชยาสองกองพัน ลงเรือโยงลากด้วยเรือกลไฟไปขึ้นบกที่รังสิต

ทหารกบฏแยกย้ายกันไปยึดสถานีรถไฟบางเขน หลักสี่ และ
รังสิต ตามแผนกำลังทหารจากนครสวรรค์ ราชบุรี ปราจีนบุรี
อุบลราชธานี อุดรธานีจะตามมาสมทบ

หลังจากทหารฝ่ายบรมเดชยึดพื้นที่บางเขน ก็ปักหลักที่สถานี
หลักสี่ ทหารม้าจากนครราชสีมาห้ากองร้อยประจำแนวรบ ด้วยปืนกล
ห้ากระบอก

รัฐบาลแต่งตั้งหลวงพิบูลสงครามเป็นแม่ทัพปราบกบฏ ตั้งกอง
อำนาจการที่สถานีรถไฟบางซื่อ ส่งกองพันที่ 7 และ 8 เข้าไปรับมือ

แล้วการรบก็บังเกิด เสียงปืนกลผสมเสียงฟ้าคำราม ทหาระสุน
ผสมท่าฝน เลือดผสมเลือด

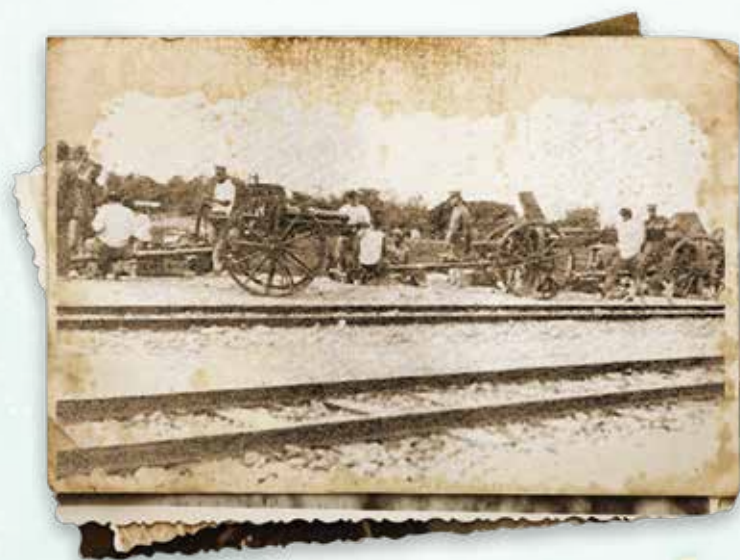
ฝ่ายกบฏรอกำลังทหารปืนใหญ่จากนครสวรรค์ แต่กำลังทหาร
นครสวรรค์ก็มาไม่ถึง เพราะถูกทหารรัฐบาลสกัดที่สถานีโคกกระเทียม
ทหารนครสวรรค์จึงต้องลงเรือมาแทน พระยาเสนาสงคราม แม่กองหนี
เล็ดลอดหลบมาสมทบได้

รัฐบาลตั้งด่านสกัดทหารจากหัวเมืองอื่นๆ เข้ากรุง ทหารจาก
เพชรบุรีถูกทหารฝ่ายรัฐบาลที่ราชบุรีสกัดที่สถานีบ้านน้อย (สถานี
เขาย้อย) จนไม่สามารถฝ่ามาสมทบฝ่ายกบฏที่ดอนเมือง

หลวงพิบูลสงครามสั่งเรียงปืนใหญ่เป็นแถวบนถนน ยิงไปที่
ทหารฝ่ายบวรเดชซึ่งอยู่ห่างออกไปแปดกิโลเมตร ผู้คุมการยิงคือ
พ.ท. หลวงพิบูลสงคราม พ.ต. หลวงกาจสงคราม พ.ต. หลวง
เกรียงศักดิ์พิชิต ยิงไปสี่สิบนัด แต่ไม่ถูกเป้า กระสุนปืนใหญ่ทั้งหมด
ตกลงในท้องทุ่ง

ฝ่ายกบฏปักหลักอยู่ที่สถานีรถไฟหลักสี่ วันที่ 14 ตุลาคม กำลัง
ทหารมาจำนวนห้ากองร้อยของนครราชสีมารุกทหารฝ่ายรัฐบาลจน
ถอยร่น และเข้ายึดบางเขนไว้ได้อีกครั้ง

รัฐบาลออกประกาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียง ให้พวกกบฏ
ยอมจำนนแต่โดยดี ความผิดของกบฏคือโทษประหารชีวิต แต่รัฐบาล
จะไม่เอาผิดทหารฝ่ายกบฏหากยอมวางอาวุธมอบตัว เพราะเห็นว่าทำ
ตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาเท่านั้น

ทหารฝ่ายรัฐบาลชนปืนใหญ่ไปสู่ฝ่ายกบฏ

หลวงพิบูลสงครามมิได้รับด้วยอาวุธอย่างเดียว ยังใช้การเจรจา กับทหารหัวเมือง จนกองทัพบางแห่งเปลี่ยนใจ ไม่มาตามนัด ทำให้ ทหารจังหวัดอื่นลงเลไปด้วย ไม่นานกองทัพทหารราบที่ 9 ปราบจันบุรีก็ เปลี่ยนข้างไปเข้ากับรัฐบาล ตามมาด้วยกองทัพพิษณุโลก ลพบุรี นครสวรรค์ ลำปาง

หากคณะกู้บ้านเมืองเป็นพ่าย มันก็เริ่มอ่อนแรงลง ตั้งแต่ยัง พัดไม่ถึงเป้าหมาย

วันที่ 15 ตุลาคม ทหารรัฐบาลชนป็นกลหนัก ปืนใหญ่ และรถถังเบา ขึ้นรถไฟที่สถานีบางซื่อ นำทัพโดยหลวงอำนาจสงคราม บรรทุกทหารราบ หลายกองร้อยไปด้วย นำหนักปืนใหญ่ทำให้หัวรถจักรคันเดียวลาก ไม่ไหว ต้องใช้หัวรถจักรอีกคันหนึ่งดันหลัง

หมายบดขยี้ฝ่ายกบฏให้แหลกลาญ

รถไฟชนปืนใหญ่แล่นมาถึงแถววัดเทวสุนทร พลันเสียงปืนกล ก็ดังกังวานต่อเนื่อง ฝ่ายกบฏที่หลบอยู่ที่วัดเทวสุนทรกระหน่ำยิงรถไฟ ไฟ กลางท่ากระสุนที่ปลิวว่อน กระสุนนัดหนึ่งยิงเข้าที่กอกหูหลวงอำนาจ-สงคราม ตายคาที่ รถไฟของรัฐบาลถอยหลังกลับ

รถไฟลำเลียง ป.ต.อ. ไปที่วัดเทวสุนทร หลักสี่

หลวงพิบูลสงครามสั่งรุกต่อ ส่งปืนใหญ่มาทางรถไฟอีกครั้ง
ฝ่ายกบฏปรึกษากัน “พวกนั้นไม่ยอมเลิก”

“จะทำอย่างไร?”

“เราต้องทำลายรถไฟของฝ่ายนั้น”

“ทำลายยังไง?”

“ขับรถไฟไปชนรถไฟของพวกนั้น”

สารวัตรรถจักรชื่อ อรุณ บุนนาค อาสาขับหัวรถจักรฮาโนแม็ก
หมายเลข 277 ออกจากสถานีรถไฟดอนเมือง วิ่งบนรางเดียวกับรถไฟ
ฝ่ายรัฐบาล

รถไฟฝ่ายรัฐบาลส่งเสียงหวูดเตือน แต่รถไฟฝ่ายกบฏไม่ยอมหยุด
พุ่งตรงเข้าชนประสานงา

อรุณ บุนนาค กระโดดลงจากรถไฟ หัวรถจักรเปล่าพุ่งเข้าหา
ขบวนรถไฟบรรทุกปืนใหญ่ด้วยความเร็วสูง หัวรถจักรสองคันชนกัน
อย่างแรง เสียงดังสนั่นหวั่นไหว หัวรถจักรล้ม ตกลงไปข้างทาง ทหาร
รัฐบาลเสียชีวิตสิบสามคน บาดเจ็บอีกจำนวนมาก รวมทั้ง พ.ต. หลวง
กาจสงครามที่คุมขบวนมาบาดเจ็บหุนหาค

ส่วน อรุณ บุนนาค ปลอดภัยจากรถไฟ กระแทกกับหินข้างทาง
จนหมดสติไป ต่อมาก็เดินกะเผลกไปตลอดชีวิต

ชีวิตทหารทั้งสองฝ่ายที่ร่วงดับ ทำให้สงครามกลางเมืองมาถึง
จุดที่ให้ภัยกันไม่ได้แล้ว ต้องรบกันให้ตายไปข้างหนึ่ง

หลวงพิบูลสงครามไปเจรจากับทหารเพชรบุรี

“ถ้าคุณร่วมกับเรา เราจะนิรโทษกรรมให้ และลืมเรื่องนี้ คุณก็
มองออก ฝ่ายบรรดาต้องแพ้แน่นอน”

ทหารเพชรบุรีจึงเปลี่ยนข้างไปเข้ากับรัฐบาล

เมื่อทหารเพชรบุรีเปลี่ยนข้าง ทหารหัวเมืองจังหวัดอื่นๆ ที่เหลือ
ก็คิดหนัก ในที่สุด ผ.บ. กองพันทหารอุบลฯ ก็เปลี่ยนใจไปเข้ากับ
ฝ่ายรัฐบาลเช่นกัน เมื่อรัฐบาลเสนอเงื่อนไขนิรโทษกรรมให้

ตามข้อตกลงกับฝ่ายรัฐบาล กองทหารอุบลราชธานีเดินทางสู่โคราช รื้อทางรถไฟช่วงปากช่อง-โคราช แล้วเข้ายึดนครราชสีมา เพื่อให้ฝ่ายบวรเดชเข้าเมืองโคราชไม่ได้ บีบให้ฝ่ายบวรเดชรบสองด้าน

หลังจากทหารราบอุบลราชธานียึดเมืองโคราชได้ ฝ่ายบวรเดชก็ส่งพระยาเสนาสงครามคุมกำลังทหารสี่ร้อยนายไปยึดบุรีรัมย์เป็นฐานก่อนยึดอุบลราชธานีต่อไป

คำสัญญาจะไม่เอาโทษของรัฐบาลบวกกับเสบียงที่เริ่มร่อยหรอ ทำให้ทหารกบฏส่วนหนึ่งหลบหนีไปมอบตัวต่อฝ่ายรัฐบาลทุกวัน

เสนาธิการฝ่ายกบฏประชุมกัน พระยาศรีสิทธิสงครามรายงาน ว่า “ตอนนี้เรามีกำลังน้อยกว่า เพราะหลายกองพันหัวเมืองเข้ากับรัฐบาลแล้ว เนื่องจากรัฐบาลสัญญาจะนิรโทษกรรมให้ ตอนนี้เหลืออยู่ไม่มากที่ยังยืนหยัดสู้ร่วมกับเรา”

พระองค์เจ้าบวรเดชตรัสว่า “ความผิดพลาดของเราคือเชื่อว่าหัวเมืองต่าง ๆ มีอุดมคติเดียวกับเรา เราน่าจะรู้แล้วตั้งแต่ทหารจากอุตรธานีแจ้งว่าไม่มีรถไฟ จึงมาช้า เป็นผลให้ต้องเลื่อนวันปฏิบัติการ ความจริงคือทหารอุตรธานีลี้เล็ดตั้งแต่แรกว่าจะเข้าร่วมด้วยหรือไม่”

“เราจะทำอย่างไรต่อไป?”

“นี่เป็นเวลาที่เราจะปรับขนาดทัพ ใช้เฉพาะที่ต้องการรบต่อจริง ๆ เราจะถอยกลับไปตั้งหลักที่ปากช่อง มันจะเป็นฐานที่มั่นสุดท้ายของเรา”

แม่ทัพฝ่ายบวรเดชสั่งการให้ถอนกำลังทหารออกจากหลักสี่ไปขึ้นรถไฟสามขบวนที่ดอนเมือง รถไฟขบวนแรกบรรทุกกองทหารนครราชสีมากับทหารสระบุรี ขบวนที่สองบรรทุกทหารอุบลราชธานีกับทหารโคราช ขบวนที่สามบรรทุกทหารราบโคราชกับทหารช่างอยุธยา มุ่งหน้าสู่ปากช่อง โดยทิ้งทหารกองพันทหารราบนครราชสีมาและกองพันทหารม้าสระบุรีจำนวนหนึ่งเฝ้าระวังหลัง ด้านทหารรัฐบาลที่ไล่ล่าตามมา

พระยาศรีสิทธิสงครามคุมกำลังสามร้อยนายระวางหลัง แม่ทัพใหญ่
สั่งทหาร “ทำลายเส้นทางรถไฟไปนครราชสีมา ตั้งแต่แก่งคอยเป็นต้นไป
ระเบิดทำลายสะพาน เพื่อถ่วงเวลาการเคลื่อนกำลังของรัฐบาล รื้อราง
รถไฟ ใช้ไม้หมอนทำรังปืนกลไว้ทุกกิโลเมตร ความยาวสี่กิโลเมตร
เมื่อรถไฟชนทหารรัฐบาลเดินทางมาถึงสถานีรถไฟแก่งคอย จะถูก
บังคับให้หยุดรถไฟ และต้องเคลื่อนพลด้วยเท้าเท่านั้น เมื่อนั้นก็จะพบ
รังปืนกลหนักของฝ่ายเราอยู่”

ในเวลาเดียวกันพระองค์เจ้าบรมเดชและพระยาเสนาสงคราม
เคลื่อนทัพไปถึงนครราชสีมา ขับไล่พวกทหารอุบลฯออกไปสำเร็จ

วันที่ 20 ตุลาคม 2476 ทหารรัฐบาลรุกหนักขึ้น ยึดสถานี
แก่งคอยได้สำเร็จ

ฝ่ายกบฏที่เหลือถอยร่นไปเรื่อยๆ จำนวนหนึ่งเปลี่ยนใจ
เปลี่ยนข้าง

สองวันต่อมา ทัพรัฐบาลก็รุกยึดทับทิมชุมชุมสำเร็จ ทหารฝ่าย
บรมเดชไปตั้งรับที่หินลับ กำลังรัฐบาลตั้งหลักที่กิโลเมตรที่ 140 ระยะ
ทางสี่กิโลเมตรห่างจากหินลับ

วันที่ 23 ตุลาคม ทั้งสองฝ่ายรบกันทั้งวัน ทหารรัฐบาลพยายาม
บุกยึดหินลับให้ได้ ณ หลักกิโลเมตร 142 ทหารไทยทั้งสองฝ่ายติดดาบ
ปลายปืนตะลุมบอนทำหั่นกัน ทหารฝ่ายบรมเดชล้มตายจำนวนมาก

แม่ทัพใหญ่ฝ่ายบรมเดชครุ่นคิดหนัก แม้ข่าวล่าสุดคือพระยา
เสนาสงครามยึดบุรีรัมย์ได้ แต่สถานการณ์โดยรวมแล้วร้ายกว่าที่เขาคิด
พวกเขากำลังแพ้

สมรภูมิตินลับ

เย็นนั้นพระยาศรีสิทธิสงครามกับนายทหารคนสนิท ร.ต. บุญรอด เกษสมัย
ออกจากค่ายที่สถานีหินลับ ไปตรวจความพร้อมในการรบ แม่ทัพกับ
ทหารคนสนิทเดินไปตามทางรถไฟ ไปถึงเสาโทรเลขต้นที่สี่ของหลัก
กิโลเมตรที่ 143

พลันทหารทั้งสองก็เผชิญหน้ากับทหารฝ่ายรัฐบาลหมวดหนึ่ง
ที่กำลังเดินสวนทางมา ห่างกันในระยะยี่สิบเมตร ทหารรัฐบาลคนหนึ่ง
นาม ร.ท. ตู จารุเสถียร (ต่อมาคือจอมพลประภาส จารุเสถียร)
ยิงพระยาศรีสิทธิสงครามล้มลงเสียชีวิต ส่วนทหารคนสนิทถูกจับและ
ถูกทุบตีอย่างไม่ปราณี ขณะที่ทหารฝ่ายรัฐบาลย้ายศพแม่ทัพผู้จากไป

ข่าวพระยาศรีสิทธิสงครามถูกยิงเสียชีวิตที่หินลับสร้างความ
ตื่นตกใจต่อทหารกบฏอย่างยิ่ง สิ้นแม่ทัพใหญ่ ทหารฝ่ายบรรเดชน์ทั้งหมด
กำลังใจสู้รบต่อไป

สถานีหินลับแตกในคืนนั้น

นายทหารผู้หนึ่งกล่าวว่า “เรายังรบต่อไปได้โดยยึดนครราชสีมา
เป็นฐาน”

พระองค์เจ้าบรรเดชน์ตรัส “เรื่องจบแล้ว อย่าสร้างความ
เดือดร้อนแก่ชาวโคราชมากไปกว่านี้เลย”

ทรงสั่งการ พล.ต. พระยาเสนาสงคราม “ติดต่อฝ่ายรัฐบาล เพื่อดำเนินการยอมแพ้”

บ่ายวันที่ 25 ตุลาคม พ.ศ. 2476 พระองค์เจ้าบวรเดชฯและ พระชายาเสด็จโดยเครื่องบินเบร์เกต์จากสนามบินทหารนครราชสีมา ร.อ. หลวงเวหนเหินเห็จเป็นนักบิน ไปลี้ภัยที่กรุงพนมเปญ

เช้าตรู่วันที่ 26 ตุลาคม พ.ศ. 2476 ทหารกบฏทั้งหมดรวมพล ที่สถานีรถไฟบุรีรัมย์ สีหน้าหม่นหมองเศร้าสร้อย พระยาเสนาสงคราม สั่งการให้ ร.อ. หลวงหาญรอนรบ (เจือ สาลิกุปต์) ผบ. กองร้อย ม.พัน 4 นำทหารและอาวุธไปรวมมอบตัวต่อฝ่ายรัฐบาลที่นครราชสีมา หลังจากนั้น นายทหารชั้นผู้ใหญ่สามสิบกว่าคนที่มีคำสั่งจับตายก็ขี่ม้าข้ามช่องเสม็ด หนีไปลี้ภัยที่อินโดจีน

ปฏิบัติการล้อมฆ่ากวางยุคหลังจากผ่านไปเพียงสิบห้าวัน

กวางสู้

กวางชนะ

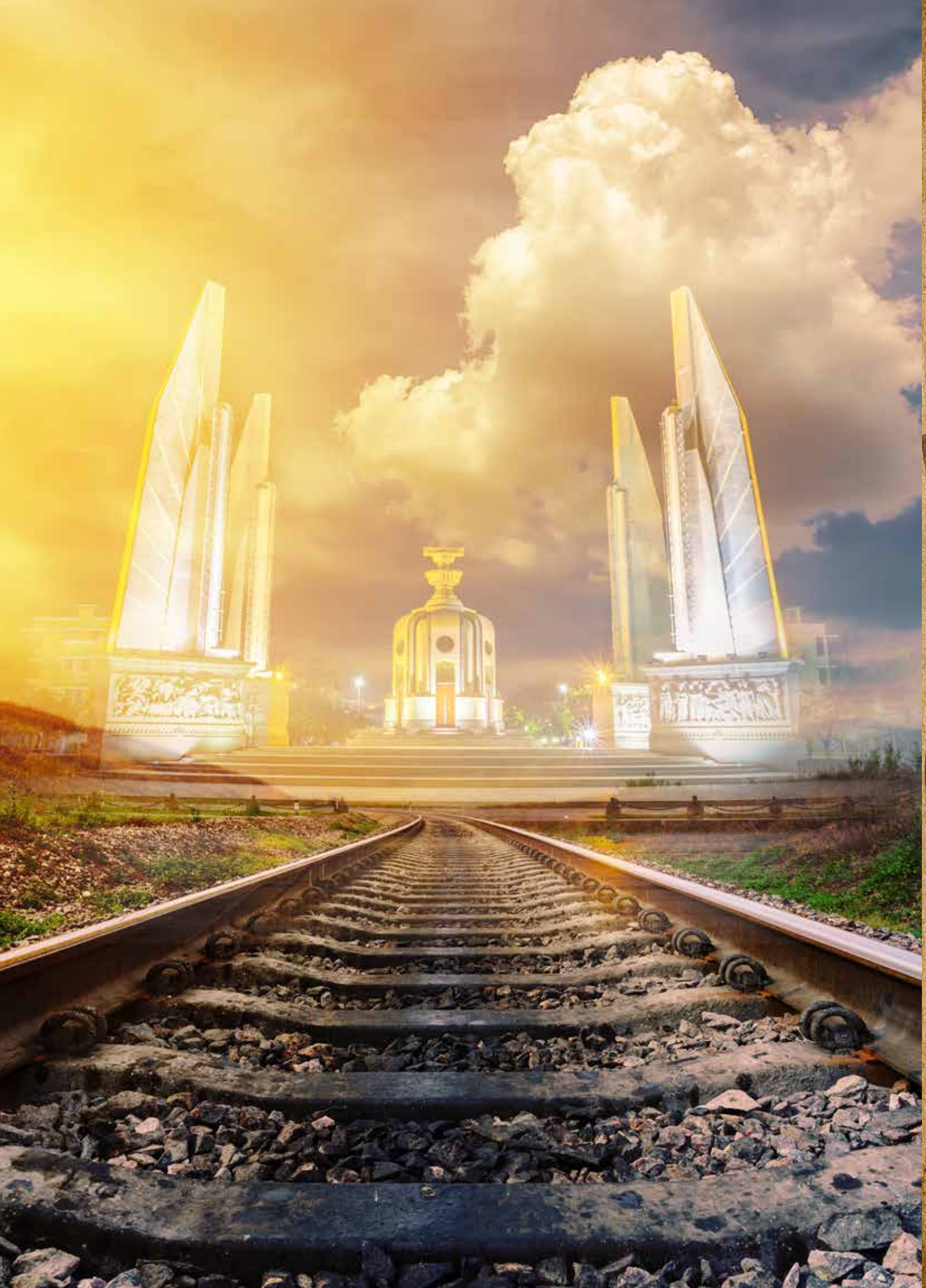
หมายเหตุ

หลังกบฏสิ้นสุด รัฐบาลตั้งรางวัลนำจับพระองค์เจ้าบวรเดชฯ หนึ่งหมื่นบาท

รัฐบาลตั้งศาลพิเศษพิจารณาคดีกบฏบวรเดช ประกอบด้วยคดี ฟ้องร้อง 81 คดี จับผู้เกี่ยวข้อง 600 คน พิพากษาลงโทษ 230 คน นักโทษคดีกบฏบวรเดชติดคุกที่บางขวาง แต่ต่อมาบางส่วนถูกส่งไปขัง ที่เกาะตะรุเตาและเกาะเต่า

รัฐบาลสร้างอนุสาวรีย์ปราบกบฏเป็นอนุสรณ์ที่ตำบลหลักสี่ อำเภอบางเขน กรุงเทพฯ

คณะกรรมการและคณะผู้บริหารการรถไฟฟ้าแห่งประเทศไทย

คณะกรรมการ

นายจิรุตม์ วิศาลจิตร	ประธานกรรมการรถไฟฟ้า
นายกรณินทร์ กาญจน์นัย	กรรมการรถไฟฟ้า
นายอำนาจ ปรีมนวงค์	กรรมการรถไฟฟ้า
นางสาวไตรทิพย์ ศิวะกฤษณ์กุล	กรรมการรถไฟฟ้า
นายอภิรัฐ ไชยวงศ์น้อย	กรรมการรถไฟฟ้า
นายระพี ผ่องบุพกิจ	กรรมการรถไฟฟ้า
นางสาวศุภรตีร์ อภิญญานุกวัฒน์	กรรมการรถไฟฟ้า
นายนิรุฒ มณีพันธ์	กรรมการและเลขานุการ

คณะผู้บริหาร

นายนิรุฒ มณีพันธ์	ผู้ว่าการรถไฟฟ้าแห่งประเทศไทย
นายจรูญ รุ่งรानी	รองผู้ว่าการรถไฟฟ้าแห่งประเทศไทย
นายสุจิตต์ เขาว์ศิริกุล	รองผู้ว่าการรถไฟฟ้าแห่งประเทศไทย
นายเอก สิทธิเวคิน	รองผู้ว่าการรถไฟฟ้าแห่งประเทศไทย
นายสุชีพ สุขสว่าง	รองผู้ว่าการรถไฟฟ้าแห่งประเทศไทย
นายอวิรุทธ์ ทองเนตร	รองผู้ว่าการรถไฟฟ้าแห่งประเทศไทย
นายอนันต์ โพธิ์นิ่มแดง	รองผู้ว่าการรถไฟฟ้าแห่งประเทศไทย
นายวัชรชาญ สิรีสุวรรณทัศน์	รองผู้ว่าการรถไฟฟ้าแห่งประเทศไทย
นางสาวชุติมา วงศ์ศิวีร์วิลาส	ผู้ช่วยผู้ว่าการ
นางลัดดา ละออกุล	ผู้อำนวยการฝ่ายการเงินและการบัญชี
(จกการแต่งตั้ง)	วิศวกรใหญ่ฝ่ายการช่างกล
(จกการแต่งตั้ง)	วิศวกรใหญ่ฝ่ายการช่างโยธา
นายไชยเชษฐ แซ่จิว	วิศวกรใหญ่ฝ่ายการอาณัติสัญญาณและโทรคมนาคม

นางฐานิยา เดชอุดม	(จกการแต่งตั้ง)
นายวรพจน์ เทียบรัตน์	(จกการแต่งตั้ง)
(จกการแต่งตั้ง)	
นายสุรณเดช รูปะวิโรจน์	
นายสุรารุ อินทรชม	
นายประสิทธิ์ ถาวร	(จกการแต่งตั้ง)
นายไพบุลย์ มงคลศุภวาร	
นางสาวชุติมา จตุรงค์ศรี	
นายวุฒิโกธ วัชังเงิน	
นพ.องอาจ จริยาสถาพร	
นางสาวมณฑาทกกาญจน์ ศรีวิลาส	
นางสาวกานต์วี ทองพูล	
นายพลายงาม ศิรินนทร์	
นายก่อพงศ์ สุทธิภรณ์	
นายวีระชัย ถาวร	
พล.ต.ต. ชัยรพ จุณณวัตต์	
นายมนัญ มณีจักร	(จกการแต่งตั้ง)
นายปิยนุตร โตวิจารณ์	(จกการแต่งตั้ง)

ผู้อำนวยการฝ่ายการพัสดุ
ผู้อำนวยการฝ่ายตรวจสอบภายใน
ผู้อำนวยการฝ่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ
ผู้อำนวยการฝ่ายบริหารทรัพยากร
ผู้อำนวยการฝ่ายบริหารโครงการพัฒนาที่ดิน
วิศวกรใหญ่ฝ่ายโครงการพิเศษและก่อสร้าง
ผู้อำนวยการฝ่ายปฏิบัติการเดินรถ
ผู้อำนวยการฝ่ายบริการโดยสาร
ผู้อำนวยการฝ่ายบริการสินค้า
ผู้อำนวยการฝ่ายทรัพยากรบุคคล
หัวหน้าสำนักงานนโยบาย แผน วิจัยและพัฒนา
หัวหน้าสำนักงานบริหารโครงการระบบรถไฟฟ้า
หัวหน้าสำนักงานแพทย์
หัวหน้าสำนักงานผู้ว่าการ
ผู้อำนวยการสถาบันฝึกอบรมระบบราง
หัวหน้าสำนักงานยุทธศาสตร์ธุรกิจการเดินรถ
หัวหน้าสำนักงานจัดหาพัสดุซ่อมบำรุง
หัวหน้าสำนักงานอาณานิบาล
ผู้บังคับการกองตำรวจรถไฟ
ผู้ตรวจการรถไฟ 1
ผู้ตรวจการรถไฟ 2
ผู้ตรวจการรถไฟ 3
ผู้ตรวจการรถไฟ 4

เจ้าของ	การรถไฟฟ้าแห่งประเทศไทย
บรรณาธิการ	นายเอกรัช ศรีอาระยันพงษ์ ผู้อำนวยการศูนย์ประชาสัมพันธ์
กองบรรณาธิการ	บริษัท เออาร์ไอพี จำกัด (มหาชน)
ฝ่ายประสานงาน	นางศุภมาศ ปลื้มกุล นางอาภาพันธุ์ สวัสดิ์ นายกลีวัฒน์ ใจธรรม
ฝ่ายภาพ	กองโฆษณาและส่งเสริมการท่องเที่ยว กองประชาสัมพันธ์ บริษัท เออาร์ไอพี จำกัด (มหาชน)
ฝ่ายจัดส่ง	กองโฆษณาและส่งเสริมการท่องเที่ยว รับ-ส่ง ฝปด.1 ฝ่ายบริการโดยสาร หมวดสัมภาระ สถานีกรุงเทพ

ฝ่ายสมาชิก	กองโฆษณาและส่งเสริมการท่องเที่ยว การรถไฟฟ้าแห่งประเทศไทย เลขที่ 1 แขวงรองเมือง เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330 โทรศัพท์ 0 2220 4271
ออกแบบและผลิต	บริษัท เออาร์ไอพี จำกัด (มหาชน) 99/16-20 ถนนรัชดาภิเษก แขวงดินแดง เขตดินแดง กรุงเทพฯ 10400 โทรศัพท์ 0 2642 3400 ต่อ 4702

การรถไฟแห่งประเทศไทย
เลขที่ 1 แขวงรองเมือง เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330
www.railway.co.th
facebook : ทีมพิธการรถไฟแห่งประเทศไทย
Call Center : 1690